

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Факультет суспільно-гуманітарних наук

Кафедра політології та соціології

Допущено до захисту

Зав. кафедри Т.К.Пояркова

«___» _____ 2024 р.

УДК: 32:004.738.5

Кваліфікаційна робота бакалавра

Сучасні інформаційні технології в політичній комунікації

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

спеціальність: 052 «Політологія»

Крилов Ярослав Володимирович,

4 курс, ПОЛб-1-20-4.0д,

Факультет суспільно-гуманітарних наук

Підпис

Науковий керівник:

Панасюк Леонід Валерійович

Доктор політичних наук, доцент

кафедри політології та соціології

Підпис

Київ – 2024

Вступ.....	3
РОЗДІЛ 1.....	6
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	6
1.1. Розвиток та сучасний стан інформаційних технологій у політичній сфері.....	6
1.2. Політична комунікація в умовах розвитку інформаційних технологій.....	22
РОЗДІЛ 2.....	33
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЦАРИНІ ПОЛІТИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ.....	33
2.1. Інформаційні технології в процесі прийняття політичних рішень.....	33
2.2. Інформаційні технології як інструмент політичного управління.....	44
2.3. Сучасні інформаційні технології у сфері аналізу політичних процесів.....	52
РОЗДІЛ 3.....	60
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВІТЧИЗНЯНИХ ПОЛІТИЧНИХ КОМУНІКАТИВНИХ ПРОЦЕСАХ.....	60
3.1. Вплив сучасних інформаційних технологій на політичний розвиток України: комунікаційний аспект	60
3.2. Впровадження інформаційних технологій у сфері політичної комунікації: світовий та український досвід.....	66
ВИСНОВКИ.....	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	82

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасний світ характеризується стрімким розвитком інформаційних технологій, що кардинально змінюють усі сфери суспільного життя, включаючи політичну комунікацію. Традиційні методи взаємодії між політиками, державними інститутами та громадянами поступово відходять на другий план, поступаючись місцем цифровим платформам, соціальним мережам та алгоритмічно керованим інформаційним потокам. Це спричинило появу нового етапу розвитку політичної комунікації, де швидкість, інтерактивність і персоналізація стають визначальними факторами впливу на громадську думку.

Значення інтернету в політичних процесах важко переоцінити. Він став не лише інструментом поширення інформації, а й ефективним засобом мобілізації виборців, активізації громадянського суспільства та організації протестних рухів. Соціальні мережі надають можливість прямої комунікації між політиками та громадянами, усуваючи посередників у вигляді традиційних медіа. Водночас розвиток інформаційних технологій супроводжується викликами, такими як поширення фейкових новин, маніпуляції громадською думкою та кіберзагрози, що можуть підривати демократичні процеси.

Окрему увагу слід приділити впливу цифрових технологій на політичні кампанії. Використання таргетованої реклами, аналітики великих даних (Big Data) та штучного інтелекту дозволяє політичним силам значно ефективніше працювати з електоратом, але водночас створює ризики порушення приватності громадян та маніпулятивного впливу на їх вибір. Політичні партії та лідери активно використовують цифрові технології для підвищення власної популярності, що робить необхідним аналіз механізмів такої взаємодії.

В Україні розвиток цифрової політичної комунікації набирає обертів, що зумовлено не лише технологічним прогресом, а й суспільно-політичними подіями останніх років. Вплив соціальних мереж на політичні процеси став особливо помітним під час революційних рухів, виборчих кампаній та інформаційного протистояння в умовах гібридної війни. Це вимагає всебічного вивчення феномену

цифрової політичної комунікації з урахуванням національних особливостей та світових тенденцій.

Отже, дослідження політичної комунікації в умовах розвитку сучасних інформаційних технологій є вкрай актуальним. Воно дає змогу зрозуміти, як цифровізація трансформує політичні процеси, які загрози та можливості вона несе, а також як можна забезпечити ефективне та безпечне використання новітніх технологій для розвитку демократичного суспільства.

Підсумуємо, актуальність цього дослідження зумовлена потребою зрозуміти, як сучасні інформаційні технології, зокрема інтернет та соціальні мережі, впливають на політичну комунікацію та перебіг політичних процесів, а також визначити, яким чином ці інструменти змінюють взаємодію між політиками, державними структурами та громадянами, відкриваючи нові можливості для розвитку демократії, але водночас породжуючи нові ризики та виклики для суспільства.

Мета дослідження полягає у дослідженні впливу сучасних інформаційних технологій на процеси політичної комунікації.

Досягнення вказаної мети передбачає вирішення таких **завдань**:

- Розглянути теоретичні основи політичної комунікації в умовах розвитку інформаційних технологій.
- Дати характеристику сучасним інформаційним процесам у політичній сфері
- Дослідити сучасні інформаційні технології у сфері аналізу політичних процесів.
- Здійснити аналіз інформаційних технологій в процесі прийняття політичних рішень та як інструменту політичного управління.
- Визначити перспективи розвитку сучасних інформаційних технологій у політичних комунікативних процесах в Україні.

Об'єкт дослідження – політичні комунікації як змістовний процес взаємодії суб'єктів політики, що охоплює усю політичну сферу життя суспільства.

Предмет дослідження – сучасні інформаційні технології як чинник політичних комунікацій.

Методологічну основу дослідження склали такі методи дослідження: метод

синтезу та аналізу, емпіричний, структурно-функціональний, комплексний.

Джерельна база дослідження. Досліджувана проблема розглянута у працях відомих науковців, таких, як Г. Булуй [4], П. В. Ведмідь [5], О. В. Дондік [9], Р. Клим [12], О. О. Онищенко [19], А. О. Сіленко [24, 25] та інших.

Теоретичне значення дослідження полягає у поглибленні наукових знань про вплив сучасних інформаційних технологій на політичну комунікацію, а також у визначенні основних тенденцій, механізмів і наслідків цифровізації політичних процесів. Дослідження сприяє розвитку теорії політичної комунікації, аналізу нових форм взаємодії між політичними акторами та громадянами, а також формуванню наукових підходів до вивчення інформаційного впливу в політичній сфері.

Практичне значення дослідження полягає у тому, що його результати можуть бути використані у навчальному процесі для підготовки фахівців у сфері політичних наук, журналістики, комунікацій та інформаційної безпеки. Вони сприятимуть формуванню навичок аналізу політичної комунікації в цифровому середовищі, розробці освітніх програм з медіаграмотності та інформаційної безпеки. Крім того, отримані висновки можуть бути корисними для політиків, державних службовців, журналістів та громадських активістів у розробці ефективних стратегій комунікації, протидії дезінформації та підвищення рівня цифрової політичної культури суспільства.

Структура дослідження обумовлена послідовністю вирішення поставлених задач дослідження. Дослідження складається зі вступу, основної частини (трьох розділів), висновків і списку використаних джерел і літератури. Загальний об'єм роботи складає 91 сторінку друкованого тексту, обсяг літературно-джерельної бази становить 85 джерел нормативного, публіцистичного та наукового характеру.

Ключові терміни: «політична комунікація», «інформаційні технології», «штучний інтелект», «онлайн-платформи», «цифровізація», «соціальні мережі», «цифрова інформація», «мобільні додатки», «електронне урядування», «цифрова демократія».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Розвиток та сучасний стан інформаційних технологій у політичній сфері

Сучасні технології, інтегровані в політичну сферу, суттєво трансформували управлінські процеси, проведення виборчих кампаній та громадську участь. Політичні кампанії дедалі активніше використовують цифрові інструменти для розширення охоплення та підвищення ефективності. Особливу роль у цьому відіграють соціальні мережі, які стали важливим елементом виборчих стратегій. Дослідниця Рейчел Гібсон аналізує, як ці платформи разом зі штучним інтелектом впливають на демократію, змінюючи підходи політичних партій до боротьби за владу та вплив [53].

Концепція електронної демократії сприяє активнішій участі громадян у політичних процесах за допомогою цифрових технологій. Це охоплює онлайн-голосування, електронні громадські консультації та платформи для прямого спілкування громадян із політиками. Однією з країн-лідерів у цій сфері є Естонія, яка впровадила комплексні системи електронного урядування, що надають громадянам доступ до широкого спектру державних послуг онлайн, включаючи вибори.

Зростаючий інтерес викликає обчислювальна політика, яка застосовує аналіз даних і машинне навчання для вивчення та прогнозування політичної поведінки. Політичні кампанії дедалі частіше використовують ці технології для точнішого націлювання на виборців, адаптуючи комунікацію до різних демографічних груп на основі аналітики даних. Водночас це викликає занепокоєння щодо захисту конфіденційної інформації та етичних аспектів застосування технологій у політиці.

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) також відіграють ключову роль у моніторингу суспільних настроїв і проведенні референдумів, надаючи можливість аналізу їхніх проміжних результатів ще до завершення голосування. В Україні курс

на побудову інформаційного суспільства передбачає активне впровадження таких технологій для підвищення прозорості та підзвітності влади.

Сучасні політичні PR-технології змінюють принципи взаємодії держави та громадян, впливаючи на інформаційне середовище та трансформуючи політичні практики. Вони сприяють формуванню нового типу політичної комунікації, що базується на символічному представленні влади та її рішень у суспільному просторі [23].

Інтернет і соціальні мережі стали ключовими інструментами комунікації між політиками та громадянами, забезпечуючи швидке поширення інформації, мобілізацію підтримки та залучення суспільства до політичних процесів. Водночас вони несуть ризики маніпуляцій і дезінформації, що може впливати на громадську думку.

Сучасні виборчі кампанії активно застосовують цифрові технології для досягнення електоральних цілей. Це включає аналіз суспільних настроїв, використання таргетованої реклами, формування іміджу кандидатів та інші методи впливу на виборців, що дозволяють ефективніше адаптувати політичні стратегії під конкретні аудиторії [19, с. 156-158].

Використання інтернет-комунікацій у політиці відкриває широкі можливості для всіх учасників процесу, сприяючи демократизації та зміцненню легітимності політичних інститутів. Інтернет забезпечує громадянам доступ до інформації, спрощує взаємодію та участь у політичному житті, надаючи можливість висловлювати власну позицію, порушувати суспільно важливі питання та впливати на ухвалення рішень. Важливим завданням влади є створення механізмів для відкритих публічних обговорень і налагодження соціального зворотного зв'язку, що сприятиме швидкому реагуванню на суспільні зміни.

Масова комунікація допомагає формувати громадську думку, накопичувати соціальний досвід та сприяє активній участі різних ідеологічних груп у політичних процесах. Це сприяє як розвитку демократичного суспільства, так і зміцненню стабільності політичної системи через її легітимацію. Ефективне державне управління базується на трьох основних комунікаційних умовах: визначенні

пріоритетів політики, забезпеченні прозорості ухвалення рішень та підтримці постійного зворотного зв'язку з громадянами. Водночас рівень довіри до політичної системи може залежати від економічної ситуації, соціальної нерівності та відчутного розриву між елітами й громадянами, що ставить під загрозу стабільність держави. Завдяки належному моніторингу суспільних настроїв влада може своєчасно реагувати на громадське невдоволення та протестні настрої.

Одним із ефективних методів залучення громадян до ухвалення рішень є краудсорсинг, що дозволяє використовувати колективну експертизу суспільства для покращення державного управління. Приклади успішного впровадження цієї технології можна знайти в різних країнах. У 2012 році громадяни Ісландії через соціальні мережі Facebook і Twitter створили проект Конституції. У тому ж році Фінляндія запустила краудсорсингову платформу Open Ministry (www.openministry.info), що дозволяє громадянам пропонувати законопроекти для голосування в парламенті. Подібна ініціатива існує і у Великій Британії, де політична мережа для лобістів відтворює модель британського парламенту, розширюючи можливості обговорення локальних і міжнародних питань. У США платформа PopVox (www.popvox.com) забезпечує участь громадян у законотворчому процесі, дозволяючи обговорювати, оцінювати та вносити пропозиції до законопроектів, що перебувають на розгляді Конгресу.

Краудсорсингові ініціативи активно використовуються і в інших країнах. В Росії, наприклад, діє платформа «Російська громадська ініціатива» (www.roi.ru), де громадяни можуть пропонувати суспільно значущі ініціативи та голосувати за них. Якщо ініціатива набирає 100 тисяч голосів, її розглядає експертна група. Одним із прикладів успішного використання цього механізму стало обрання членів Громадської палати РФ через онлайн-голосування у 2014 році. Водночас однією з ключових тем у російській політиці залишається боротьба з корупцією, що зумовило створення проекту «Чесні закупівлі» – відкритої платформи для моніторингу державних тендерів з метою виявлення корупційних схем і марнотратного використання бюджетних коштів.

Дослідження показують, що росіяни доволі активно беруть участь у

краудсорсингових проєктах: приблизно 50% готові висувати ідеї та працювати в експертних групах, а близько 70% готові підтримувати ініціативи голосуванням. Крім того, ведуться обговорення щодо можливості проведення пілотних онлайн-виборів на національному рівні до Держдуми.

Використання краудсорсингових методів у політиці має значний потенціал для підвищення громадянської активності та прозорості державного управління. Новітні інформаційні технології сприяють відкритості політичних процесів, дозволяючи громадянам брати участь у розробці законів та державних ініціатив, що формує більш демократичну систему управління. Громадянське суспільство, залучене до таких механізмів, розвиває свою спроможність до конструктивної взаємодії з владою, що в перспективі сприяє підвищенню рівня політичної культури та відповідальності державних інститутів перед суспільством [44].

Сучасні цифрові технології не лише сприяють розширенню громадянської участі, а й докорінно змінюють механізми політичного управління. Важливим аспектом цієї трансформації є зростаюче використання великих даних (Big Data) у політичних процесах. Аналіз сучасних підходів до цифрової політичної комунікації свідчить про динамічні зміни у способах взаємодії влади та суспільства, а також про нові тенденції, пов'язані з можливостями обробки масивів інформації для політичного впливу.

Інтенсивний розвиток цифрових технологій, зокрема методів аналізу Big Data, відзначають провідні політологи у своїх дослідженнях останніх років. Зростає кількість наукових робіт, присвячених вивченню феномену великих даних у політичних процесах. Однак питання їхньої конвергенції з традиційними політичними інститутами вимагає окремого розгляду, особливо з огляду на еволюцію виборчих технологій. Використання Big Data відкриває значні можливості, але водночас породжує низку загроз, пов'язаних із цифровою приватністю та маніпуляціями суспільною свідомістю.

Технології аналізу великих даних базуються на зборі та обробці так званих «цифрових відбитків» користувачів, що дозволяє створювати детальні цифрові профілі громадян. Це дає змогу політичним акторам формувати персоналізовані

комунікаційні стратегії, орієнтовані на конкретні групи виборців. За оцінками, у світі налічується понад чотири мільярди активних користувачів інтернету, з яких три мільярди є активними у соціальних медіа. В Україні, за даними на кінець 2021 року, понад 20 мільйонів громадян віком від 16 років користуються інтернетом, що свідчить про актуальність проблеми використання Big Data у політичному процесі нашої держави.

Накопичення величезних масивів цифрової інформації про поведінку, уподобання та соціальні характеристики користувачів робить Big Data потужним інструментом впливу на політичні процеси. Проте одночасно виникає цілий спектр загроз, які потребують негайного вивчення та обговорення. Зокрема, деякі гучні політичні події, такі як голосування за BREXIT у Великій Британії та президентські вибори у США 2016 року, продемонстрували нові тенденції у використанні цифрових технологій для політичного впливу. Однією з ключових змін стало переорієнтування методів агітації з традиційних медіа на соціальні мережі, а також перехід від соціально-демографічного таргетингу до психологічного профілювання виборців.

Аналіз інформаційних кампаній, зокрема проєктів BREXIT та штабу Дональда Трампа у межах ініціативи Alamo, дає змогу зробити важливі висновки щодо ефективності використання соціальних медіа у політичній боротьбі. Завдяки технологіям великих даних вдалося персоналізувати політичні меседжі, адаптуючи їх до психологічних характеристик виборців. Це дозволило підвищити рівень залучення громадян у політичний процес та впливати на їхні електоральні рішення, що суттєво трансформує традиційні формати ведення політичних кампаній [40]. Використання технологій великих даних у політичних кампаніях не лише трансформує методи взаємодії з виборцями, а й суттєво змінює сам підхід до політичної комунікації. Соціальні медіа відкривають нові можливості для точкового націлювання, яке значно перевершує традиційні медіа у своїй здатності адаптувати повідомлення під конкретні аудиторії. Якщо класичні медіаресурси забезпечують широке охоплення, але обмежені у персоналізації контенту, то цифрові технології дозволяють налаштовувати комунікацію з урахуванням унікальних характеристик

виборців, формуючи індивідуалізовані інформаційні стратегії.

Цей підхід дає змогу створювати ефективні пропагандистські кампанії, враховуючи психологічні особливості сприйняття, очікування та інформаційні звички цільових груп. Сучасні технологічні рішення дозволяють не лише аналізувати вподобання користувачів, а й здійснювати так званий «цифровий хантинг» – стеження за поведінкою користувачів у мережі для точкового впливу на їхню свідомість. Завдяки аналізу цифрових слідів користувачів соціальних мереж та алгоритмам таргетингу, політичні штаби можуть оперативно здійснювати інформаційні атаки, спрямовані на посилення певних меседжів серед обраних груп виборців.

Показовим прикладом такого підходу стала президентська кампанія Дональда Трампа у 2016 році. У день третіх дебатів між Трампом і Клінтон його команда розповсюдила понад 175 000 варіацій повідомлень у соціальних мережах, таргетованих на різні аудиторії з урахуванням їхніх поведінкових профілів та психологічних характеристик. У межах проекту Alamo населення США було поділено на 32 психотипи, що дозволило штабові максимально персоналізувати комунікацію, впливаючи на мотивацію виборців через спеціально розроблені меседжі. Такий формат цифрової політичної комунікації демонструє зростаючу роль технологій у виборчих кампаніях, де алгоритми, штучний інтелект та аналіз великих даних стають потужними інструментами впливу на масову свідомість [72, с. 13]. Таким чином, технології великих даних і персоналізованого таргетингу вже сьогодні докорінно змінюють способи політичної взаємодії та впливу на виборців. Використання алгоритмів аналізу поведінки користувачів в інтернеті, психометрії та соціальних медіа дозволяє політичним акторам формувати точкові кампанії, які враховують не лише демографічні характеристики, а й глибокі психологічні особливості цільових груп.

З урахуванням сучасної практики застосування Big Data у сфері політичної комунікації можна зробити висновок, що найбільш ефективними будуть ті політичні гравці, які мають доступ до максимально повних, точних і якісних баз даних користувацької активності в інтернеті. Це дає їм змогу не лише прогнозувати

електоральну поведінку, а й активно впливати на суспільні уявлення, трансформуючи масову свідомість відповідно до своїх стратегічних цілей.

Однак, разом із розширенням можливостей цифрової комунікації зростає й ризик того, що інтернет із відкритого простору для демократизації суспільства перетворюється на маніпулятивне середовище. Тут не лише здійснюється контроль над суспільними уявленнями про політичну реальність, а й формується зручна для певних сил модель масової політичної поведінки. В умовах, коли провідні технологічно розвинені держави отримують доступ до глобальних масивів цифрових даних про користувачів незалежно від їхнього місця проживання, виникає загроза тотального контролю над масовою свідомістю.

Як зазначав Б. Барбер, «нова технологія може стати небезпечним провідником тиранії. Більш небезпечної тиранії, ніж невидима та м'яка, не існує». Це застереження набуває особливої актуальності в епоху цифрових технологій, коли алгоритми соціальних мереж і великі дані можуть бути використані не лише для політичного впливу, а й для встановлення непомітного, але всепроникного контролю над суспільством [6, с. 28]. У цьому контексті технологічна еволюція політичної комунікації рухається від простого прогнозування поведінки виборців до складніших механізмів впливу, які можна розглядати як інструменти переконання або навіть маніпуляції. Використання алгоритмів великих даних дозволяє не лише передбачати електоральні настрої, а й активно їх формувати, адаптуючи повідомлення під індивідуальні характеристики кожного користувача.

За відповідного рівня експертизи ці технології стають надзвичайно ефективним інструментом для політичних акторів, зокрема тих, хто використовує їх у гібридних стратегіях впливу. Вони дозволяють спрямовувати персоналізовані меседжі на різні аудиторії, змінюючи їхні переконання або підсилюючи наявні упередження, що значно підвищує ефективність політичної агітації.

Однак, поряд із розширенням можливостей політичної комунікації, зростають і загрози, пов'язані з конфіденційністю особистих даних. Суспільство невпинно наближається до епохи, де питання приватності стає все більш розмитим. У глобальних масштабах формується реальність, у якій персональні дані стають

товаром, а сам феномен «пост-приватності» лише посилює вже існуючу проблему «пост-правди». Це означає, що технологічний розвиток неминуче змінює не лише способи політичної боротьби, а й саму структуру суспільного сприйняття інформації, стираючи межі між об'єктивною реальністю та інформаційними конструктами, створеними для впливу на масову свідомість [27, с. 46-47].

Розвиток цифрових технологій не лише змінює способи політичної комунікації, а й стає рушійною силою глибших трансформацій у суспільстві. Цифровізація вже давно вийшла за межі економічного та технологічного секторів, охоплюючи державне управління, політичні процеси та механізми комунікації між владою і громадянами.

Якщо в теоретичному аспекті цифровізація політики є новим напрямком дослідження, то на практиці цей процес розгортається поступово, набуваючи все більшого значення. Інформатизація суспільства призводить до змін у системі врядування, що ускладнює традиційні адміністративні моделі та вимагає гнучкіших механізмів регулювання. В умовах активного розвитку цифрових технологій змінюється не лише структура влади, а й принципи взаємодії між державними інститутами, громадянським суспільством та міжнародними організаціями.

Одним із ключових аспектів цифрової трансформації політики є розвиток електронної демократії, яка спрямована на розширення громадянської участі у прийнятті рішень. Використання цифрових інструментів у політичному процесі дозволяє забезпечити ефективнішу комунікацію, спростити доступ до управлінських механізмів та підвищити рівень підзвітності влади. Електронна демократія сприяє створенню нових форм політичної взаємодії, що охоплюють оперативне реагування на запити громадян, оптимізацію процесів ухвалення рішень та розвиток цифрових платформ для суспільного діалогу.

Таким чином, цифровізація політики є не просто технічним нововведенням, а фундаментальною зміною у способах здійснення влади, що впливає на механізми прийняття політичних рішень та сприяє більшій відкритості та інклюзивності у державному управлінні [13, с. 7, 8]. Цифровізація політики поступово змінює не лише механізми управління, а й способи взаємодії політичних акторів із

суспільством. Спочатку політичні суб'єкти виступали як пасивні учасники цього процесу, використовуючи нові інформаційні канали, зокрема інтернет, для отримання актуальної інформації. Проте з часом цифрові технології стали для них не лише джерелом даних, а й ефективним інструментом досягнення політичних цілей.

Першим етапом цієї трансформації стало створення веб-сайтів, які стали новою платформою для ведення передвиборчих кампаній. Політичні діячі та партії почали використовувати їх для поширення своїх програм, ідей та позицій, а також для активної взаємодії з виборцями. Водночас ці цифрові майданчики стали інструментами конкурентної боротьби, де політичні суб'єкти не лише просували власні меседжі, а й відповідали на виклики опонентів.

Наступним кроком стало проникнення політики в соціальні мережі та мобільні додатки. Спочатку платформи, такі як Twitter, Facebook, Snapchat і Periscope, розглядалися як допоміжні майданчики для агітаційної роботи, проте сьогодні вони перетворилися на ключові простори для політичної комунікації. У соціальних мережах представлені не лише політичні лідери та партії, а й державні установи, що активно використовують ці канали для взаємодії з громадянами.

Цифрові платформи розширюють можливості політичного вираження та мобілізації громадян, проте водночас несуть ризики. Соціальні мережі не лише підсилюють голос окремих груп, а й можуть сприяти сегментації дискусійного простору. Алгоритми платформ налаштовані так, що користувачі частіше взаємодіють із контентом, який підтверджує їхні погляди, що призводить до зростання політичної поляризації. У результаті цифрове середовище, замість створення відкритого простору для обговорення, може сприяти ізоляції різних суспільних груп у межах власних інформаційних бульбашок, що впливає на загальну якість політичного дискурсу.

Таким чином, цифровізація політичної комунікації стала невід'ємною частиною сучасного політичного процесу, відкриваючи нові можливості, але водночас породжуючи нові виклики, які потребують осмислення та регулювання [57]. Окрім змін у політичній комунікації, цифровізація суттєво впливає і на трансформацію державного управління. Соціальні мережі та онлайн-платформи

відіграють дедалі важливішу роль у формуванні публічної сфери, проте їхній потенціал у розвитку демократичного процесу залежить не лише від технологій, а й від рівня політичної культури суспільства.

Розвиток цифрових платформ та концепція Web 2.0 сприяли активізації громадської участі, створенню нових можливостей для суспільних обговорень та двосторонньої взаємодії між громадянами і владою. У цьому контексті цифрові технології стали своєрідним інструментом демократизації, адже забезпечили доступ до інформації та можливість громадянам брати участь у політичних процесах. Водночас ефективність таких змін залежить від того, наскільки активно люди застосовують отримані знання у реальній політичній діяльності.

Однак цифрові технології не можуть автоматично розв'язати політичні кризи чи гарантувати якісну політичну дискусію. Попри відкритість і доступність інформації, межа між достовірними фактами та дезінформацією поступово розмивається. У результаті політикам стає дедалі складніше покладатися на цифрові інструменти як на стабільне джерело комунікації з виборцями.

Одним із найважливіших проявів цифровізації політики є створення електронного уряду (e-government), який виходить за межі простої автоматизації послуг. Це комплексна реорганізація державного сектору, що передбачає інтеграцію інформаційно-комунікаційних технологій у процеси управління та взаємодії з громадянами. Електронний уряд включає такі аспекти, як управління та організація, електронна демократія, безпека, цифрові послуги та взаємодія з громадянами.

Сучасні тенденції показують, що громадяни дедалі частіше надають перевагу цифровим формам комунікації з державними установами. Однак ефективність такого переходу залежить не лише від технологій, а й від організаційних чинників: стратегії, управлінських підходів, культури відкритості, цифрових компетенцій державних службовців.

Більш комплексною формою цифрової трансформації управління є електронне урядування (e-governance), яке охоплює не лише надання послуг, а й забезпечує прозорість державних процесів, механізми контролю з боку громадян і покращення регулювання. Його ключовим завданням є постійне вдосконалення системи

управління, підвищення залученості громадян у формування політики та прийняття рішень за допомогою цифрових технологій.

Таким чином, цифровізація не лише змінює характер політичної комунікації, а й сприяє реформуванню державного управління, забезпечуючи більш відкриті та ефективні механізми взаємодії між владою та суспільством [33]. Подальший розвиток електронного урядування є важливим етапом цифрової трансформації державного управління, оскільки воно сприяє покращенню комунікації між владою та громадянами, а також підвищенню ефективності адміністративних процесів. Електронне урядування складається з трьох ключових компонентів: електронного адміністрування, що покликане оптимізувати державні процеси; електронних послуг, які забезпечують громадянам доступ до державних сервісів; та електронного суспільства, що сприяє активному залученню громадянського суспільства до процесу управління.

Розвиток технологій двосторонньої комунікації відкриває нові можливості для громадянської участі в управлінні державою. Інтерактивні платформи, онлайн-консультації, блоги та чати дозволяють громадянам долучатися до обговорення урядових ініціатив і впливати на процеси ухвалення рішень. У цьому контексті поряд із формуванням електронної демократії, електронного уряду та електронного урядування відбувається становлення цифрової бюрократії. Ця концепція передбачає створення та впровадження нових алгоритмів взаємодії між державними структурами та громадянами, що сприяє підвищенню прозорості та ефективності управлінських процесів.

В Україні процес цифрової трансформації державного управління активно впроваджується через ініціативи, спрямовані на розширення можливостей громадян у взаємодії з державними органами. Так, у межах стратегії діджиталізації було запущено онлайн-платформи для спрощеного доступу до державних послуг та розвитку цифрової комунікації між владою і суспільством. Україна взяла курс на інтеграцію до світового інформаційного простору, розвиток електронної демократії та впровадження міжнародних стандартів у сфері цифрового врядування.

Цифровізація державного управління створює передумови для зростання

громадської участі в ухваленні політичних рішень, покращення контролю за діяльністю влади та підвищення рівня довіри до державних інституцій. Вона сприяє не лише покращенню якості державних послуг, а й розвитку самоорганізації суспільства, розширюючи можливості громадян у процесах самоврядування та співпраці з владними структурами. У результаті цифрове урядування стає важливим чинником модернізації державного управління та сприяє інтеграції в міжнародний цифровий простір [2]. Попри значні переваги цифровізації державного управління, важливо враховувати й потенційні ризики, пов'язані з кібербезпекою, захистом персональних даних та забезпеченням конфіденційності державної інформації. Уряди, інтегруючи цифрові технології у свою діяльність, мають дотримуватися ключових принципів безпеки, щоб забезпечити стійкість своїх технологічних систем.

По-перше, неможливо повністю захистити інформаційні системи від усіх потенційних загроз, оскільки технологічний розвиток постійно породжує нові виклики. Тому урядам важливо визначити, які з їхніх інформаційних активів є найбільш критичними, та спрямувати основні ресурси на їхній захист. Це дозволяє розробляти системи контролю та механізми безпеки, які відповідають реальним загрозам та є економічно доцільними.

По-друге, необхідно знайти баланс між рівнем кібербезпеки, доступними ресурсами та готовністю державних структур адаптуватися до нових викликів. Цифрові загрози постійно змінюються, тому важливо не лише впроваджувати сучасні технології захисту, а й готувати персонал до роботи в умовах постійних змін.

По-третє, співпраця між державним і приватним секторами є одним із ключових елементів ефективної кібербезпеки. Обмін інформацією про кіберзагрози, захисні механізми та ефективні заходи реагування дозволяє створювати більш надійні стратегії безпеки. Взаємодія з бізнесом та науковими установами допомагає державним структурам адаптувати свої плани безпеки до реальних загроз та розширювати можливості захисту інформації.

У межах цифровізації політики активно розвиваються нові форми електронної взаємодії. Серед них – електронні консультації, які передбачають двосторонній

процес обговорення питань між урядом та зацікавленими сторонами, враховуючи думку громадян. Також формується електронна участь, що є складовою електронної демократії та включає активне залучення громадян до процесу розробки політики, визначення її змісту та процедурних аспектів.

Окремо варто відзначити процес цифрового формування політики, який охоплює всі його етапи: від підготовки та впровадження до оцінки результатів. Цей процес є частиною ширшої стратегії електронного врядування, що забезпечує прозорість, відкритість та ефективність ухвалення державних рішень. Завдяки цьому громадяни отримують можливість не лише спостерігати за політичними процесами, а й безпосередньо впливати на порядок денний та зміст політичних ініціатив.

Таким чином, цифровізація державного управління, попри свої виклики, відкриває нові можливості для розвитку політичної участі громадян, підвищення ефективності державних послуг та зміцнення взаємодії між суспільством і владою [17, с. 107-109].

Окрім розвитку електронного урядування та цифрової демократії, важливу роль у сучасних державних процесах відіграє освоєння цифрового простору державними інституціями. Це охоплює явища цифрової бюрократії та цифрової дипломатії, які сприяють більшій відкритості, ефективності управління та взаємодії як на внутрішньому, так і на міжнародному рівнях.

Державні установи все активніше використовують веб-сайти та сторінки у соціальних мережах для розширення охоплення та підвищення рівня обізнаності громадян щодо державної політики. Особливо це стосується дипломатичних структур, діяльність яких у цифровому просторі вже стала невід'ємною частиною зовнішньої політики. Офіційні заяви, публікації та комунікація у соціальних мережах не лише інформують суспільство, а й виступають інструментами дипломатичного впливу на міжнародні відносини. Таким чином, цифрова дипломатія змінює підходи до ведення міждержавного діалогу, роблячи його більш динамічним і доступним для широкої аудиторії.

Паралельно з цим цифрова бюрократія спрямована на спрощення взаємодії між громадянами та державними інституціями, підвищуючи ефективність

управлінських процесів. Вона передбачає цифровізацію адміністративних послуг, що дозволяє громадянам швидко й зручно отримувати необхідні послуги без зайвої бюрократії.

В Україні процес цифрової трансформації активно підтримується на державному рівні. Стратегія розвитку інформаційного суспільства включає заходи з розширення цифрової економіки, електронного урядування та електронної демократії. Усі ці ініціативи спрямовані на покращення якості державних послуг, розширення громадянської участі та підвищення прозорості роботи державних органів.

Таким чином, цифрова бюрократія та цифрова дипломатія є важливими складовими сучасного управління, що дозволяють державам адаптуватися до нових технологічних викликів, підвищуючи ефективність внутрішньої політики та міжнародної взаємодії [1]. Важливою складовою цифрової трансформації є розвиток цифрових навичок та забезпечення прав громадян у цифровому середовищі. Однією з ключових цілей державної політики в цій сфері є забезпечення стовідсоткової доступності публічних послуг для громадян та бізнесу, а також розширення програм цифрової освіти для мільйонів людей.

Зростаюча увага урядів різних країн до цифрової трансформації свідчить про її стратегічну важливість та перспективність у глобальному масштабі. У цьому контексті цифровізація не лише внутрішньої, але й зовнішньої політики стає невід'ємним елементом політичного процесу. Державні та недержавні інституції активно освоюють новий цифровий простір, який має свої специфічні характеристики, динаміку розвитку та унікальні виклики.

Загалом, цифрові технології сьогодні впливають практично на всі аспекти політики, змінюючи механізми комунікації, участі громадян та процеси ухвалення рішень. Вивчення цих процесів стало окремою сферою досліджень, у межах якої виділяються три ключові напрямки: політична комунікація, що охоплює взаємодію між громадянами, політичними інституціями та медіа; політична участь, що передбачає залучення громадян до виборчих процесів та громадських ініціатив; а також формування політики, яке включає розробку, впровадження та оцінку

державних рішень.

Таким чином, цифровізація змінює не лише технічні аспекти функціонування держави, а й фундаментальні підходи до управління, комунікації та залучення громадян до політичного процесу. Це відкриває нові можливості для демократичного розвитку, але водночас створює нові виклики, які потребують глибокого аналізу та адаптації державних стратегій [47]. Ці три процеси – політична комунікація, політична участь та формування політики – охоплюють ключові елементи сучасних демократичних систем. Вони включають вибори та референдуми, моделі політичної поведінки, колективні дії громад, ухвалення рішень, а також державне та публічне управління. Цифрові технології значно розширили можливості реалізації цих процесів, змінюючи як взаємодію між владою та громадянами, так і способи впливу на суспільну думку.

Зокрема, у сфері політичної комунікації цифровізація відкрила нові можливості для швидкого поширення інформації, але водночас посилила такі загрози, як дезінформація, фейкові новини та політична поляризація. Оскільки інформація в цифрових екосистемах поширюється миттєво, це створює умови для маніпуляцій громадською думкою та формування альтернативних реальностей у межах окремих суспільних груп.

Швидкість циркуляції даних, особливо у соціальних мережах, призводить до ситуації, коли інформація стає засобом політичного впливу, а не лише інструментом інформування. Це ускладнює процес прийняття зважених рішень громадянами, оскільки інформаційний простір стає фрагментованим, а суспільство – більш поляризованим.

Таким чином, цифрові технології одночасно розширюють можливості демократичного залучення громадян до політичного процесу та створюють нові виклики, які вимагають розробки ефективних механізмів протидії інформаційним маніпуляціям та забезпечення достовірності політичної комунікації [49].

Попри поширену думку про значний вплив цифрових технологій на поширення дезінформації, реальні емпіричні дані щодо рівня її сприйняття громадянами залишаються обмеженими. Хоча цифрове середовище створює умови

для швидкого поширення фейкових новин, це не означає, що вони автоматично сприймаються як істина.

Щодо політичної поляризації, то дослідження вказують на її складну природу. Цифрові технології можуть сприяти посиленню певних переконань, однак люди не перебувають у повній інформаційній ізоляції. Вони продовжують взаємодіяти з різними джерелами, що зменшує ризик одностороннього впливу. Таким чином, хоча цифрові технології безперечно змінюють інформаційний простір, їхній вплив на глибину поляризації та рівень дезінформації залишається питанням для подальшого дослідження.

Це підкреслює необхідність не лише технічних заходів для протидії інформаційним маніпуляціям, а й розвитку критичного мислення серед громадян, що дозволить більш усвідомлено споживати політичний контент у цифровому середовищі [29, с. 33].

Попри те, що цифрові технології відкривають нові можливості для розширення політичної участі, вони також породжують значні виклики. Зокрема, поширення дезінформації та потенційне загострення політичної поляризації викликають серйозне занепокоєння. Соціальні медіа можуть ненавмисно сприяти поширенню радикальних поглядів, що призводить до фрагментації суспільного дискурсу та посилення розбіжностей між різними групами.

Розв'язання цих проблем вимагає пошуку балансу між використанням цифрових технологій для демократичного залучення громадян та запровадженням механізмів, які гарантують збереження цілісності політичних процесів. Важливу роль у цьому відіграють як державні політики щодо регулювання інформаційного простору, так і розвиток критичного мислення серед громадян, що дозволяє ефективніше протидіяти маніпуляціям.

Загалом, сучасні цифрові технології суттєво змінили політичний ландшафт, надаючи інструменти для активної участі та підвищення ефективності політичної взаємодії. Водночас вони створили нові виклики, що потребують уважного аналізу та розробки стратегій їхнього регулювання. Від того, як суспільство адаптується до цих змін, залежить подальший розвиток політичних процесів у цифрову епоху.

1.2. Політична комунікація в умовах розвитку інформаційних технологій

Цифровізація політики трансформувала механізми комунікації, створивши нові виклики та можливості для взаємодії між владою, громадянами та засобами масової інформації. У цьому контексті політична комунікація залишається ключовим інструментом впливу на суспільні настрої, формування політичних рішень та визначення напрямів розвитку державної політики.

Політична комунікація є багатогранною сферою, що вивчає використання інформації у політичному контексті для впливу на громадську думку та політичні процеси. Вона охоплює створення, поширення та сприйняття повідомлень політичними суб'єктами, медіа та громадськістю. Цей процес визначає, яким чином інформація використовується для мобілізації виборців, формування політичних наративів та ухвалення державних рішень.

По суті, політична комунікація включає обмін інформацією між політичними акторами, державними установами, засобами масової інформації та громадянами. Вона визначає, як ЗМІ впливають на політичні погляди, як громадська думка формує поведінку державних службовців, а також яку роль відіграють інформаційні ресурси у визначенні політичного порядку денного.

Зі зміною технологічного середовища та поширенням цифрових платформ політична комунікація набуває нових форм, що з одного боку сприяє швидкому доступу до інформації, а з іншого – створює виклики, пов'язані з маніпуляціями, дезінформацією та зміною механізмів впливу на громадську думку. Це вимагає подальшого дослідження та адаптації політичних стратегій до нових умов інформаційного простору [67].

Політична комунікація є складним процесом передачі та обміну інформацією, який структурує політичну діяльність, формує громадську думку та сприяє політичній соціалізації громадян. Вона відіграє ключову роль у забезпеченні стабільності суспільства, оскільки забезпечує постійний зв'язок між владою, громадянським суспільством, політичними партіями, засобами масової інформації та

громадянами.

У більш широкому розумінні політична комунікація охоплює всі рівні інформаційної взаємодії в суспільстві – від політичних інституцій та державних структур до індивідуальних громадян. Вона тісно пов'язана з масовою комунікацією, яка включає систематичне поширення спеціально підготовлених повідомлень через такі засоби, як телебачення, преса, радіо, відео- та аудіоматеріали. Масова комунікація не лише інформує громадян, а й формує їхні політичні установки, регулює соціальні процеси, транслює культурні цінності та сприяє консолідації чи, навпаки, розмежуванню суспільних груп.

Значення політичної комунікації важко переоцінити, адже вона є механізмом взаємодії між владою та суспільством, визначаючи напрями розвитку державної політики та політичної участі. Її концепція розвивалася протягом різних історичних періодів, що відображає зміну підходів до комунікаційних процесів.

Еволюція політичної комунікації пройшла кілька етапів. Спочатку увага була зосереджена на дослідженні пропаганди та нових засобів впливу, таких як друкована преса і кіно. Далі відбулося осмислення механізмів масової комунікації, зокрема, виявлення «двокрокової» моделі, згідно з якою політичні повідомлення проходять через лідерів думок, перш ніж досягти широкої аудиторії. Наступні етапи розвитку теорії комунікації включали відкриття зворотного зв'язку та аналіз змісту політичних текстів, ефективності комунікативних процесів, а також впливу історичних типів комунікації на суспільні відносини.

Кожен тип політичної комунікації відповідає певному типу соціальної взаємодії. Традиційні усні форми комунікації були пов'язані з безпосереднім впливом лідерів на аудиторію, тоді як із розвитком друкованих медіа з'явилися нові підходи до формування суспільної думки. Сучасні цифрові технології створили ще одну епоху комунікації, яка поєднує в собі елементи всіх попередніх і водночас змінює механізми інформаційного впливу.

У сучасній теорії політичної комунікації виокремлюють кілька моделей взаємодії. Перша – модель передавання інформації, де масові комунікатори виступають у ролі посередників, відбираючи та транслюючи повідомлення

суспільству. Друга – експресивна модель, що базується на використанні символів і культурних кодів для створення спільного розуміння. Третя – публічна модель, яка привертає увагу до подій або політичних лідерів через видовищність. Четверта – рецепційна модель, що розглядає комунікацію як процес закодування і розкодування інформації, де зміст повідомлення залежить від символічних систем, притаманних конкретному суспільству.

Ефективність політичної комунікації значною мірою залежить від збігу символічних систем між відправником та отримувачем повідомлення. У політичному контексті це означає, що політичні меседжі будуть сприйматися правильно лише тоді, коли вони відповідають культурним і ціннісним орієнтирам цільової аудиторії.

Сучасна політична комунікація має виразний медійний характер. Політичні акти, кампанії та державні ініціативи все більше залежать від інформаційних технологій, які визначають способи передавання та сприйняття політичного контенту. У цьому контексті особливого значення набувають питання регулювання інформаційного простору, захисту від маніпуляцій і формування критичного мислення серед громадян.

Таким чином, політична комунікація є не лише механізмом передавання інформації, а й інструментом впливу, що формує суспільні процеси, визначає політичну поведінку та сприяє еволюції демократичних інститутів у цифрову епоху [20, с. 139-141].

Останні десятиліття цифрові технології суттєво змінили політичну комунікацію, трансформували як механізми інформаційного впливу, так і звички споживання медіаконтенту. Зокрема, зростання популярності соціальних медіа спричинило фундаментальні зміни у способах взаємодії політиків із виборцями, надаючи можливість для безпосереднього та миттєвого зв'язку без посередництва традиційних ЗМІ.

Сьогодні політичні лідери активно використовують цифрові платформи для трансляції своїх меседжів, формування порядку денного та реагування на події в режимі реального часу. Соціальні мережі стали не лише каналами поширення

інформації, а й інструментами мобілізації прихильників, залучення громадян до політичних процесів та моделювання суспільного дискурсу.

Ця трансформація особливо помітна під час виборчих кампаній, коли кандидати використовують соціальні платформи для прямої комунікації, обходячи традиційні медіа. Це дозволяє їм не лише доносити свої позиції до широкої аудиторії, а й швидко реагувати на виклики та кризові ситуації. Разом із цим цифровізація політичної комунікації створює нові виклики, зокрема поширення дезінформації, маніпуляції громадською думкою та посилення політичної поляризації.

Таким чином, сучасний політичний ландшафт дедалі більше залежить від цифрових технологій, які не тільки відкривають нові можливості для демократичної участі, а й ставлять перед суспільством нові питання щодо регулювання інформаційного простору та захисту його від маніпулятивних впливів [83].

Окрім текстових повідомлень, візуальний контент став невід'ємною частиною сучасної політичної комунікації. Політики активно використовують зображення, відео та графіку для посилення емоційного зв'язку з виборцями, створення персоналізованого образу та підвищення впливовості своїх повідомлень. Цифрові платформи, особливо соціальні мережі, сприяють поширенню візуального контенту, що робить його важливим інструментом політичної агітації та формування громадської думки.

Разом із цим взаємодія між засобами масової інформації та політичними суб'єктами відіграє значну роль у формуванні суспільного сприйняття. ЗМІ визначають політичні наративи, впливаючи на громадську думку, тоді як політичні діячі, у свою чергу, розробляють стратегії для формування сприятливого медійного висвітлення.

Цей взаємозв'язок між політичними акторами та медіа підкреслює важливість дослідження впливу медійного контенту на політичні процеси. У сучасному цифровому середовищі ефективне управління комунікацією та розуміння механізмів медіа-ефектів стають критично важливими для досягнення політичних цілей та підтримки суспільного діалогу [68].

З огляду на зростання впливу медіа в політичній сфері, навчальні заклади дедалі більше визнають важливість вивчення політичної комунікації, пропонуючи спеціалізовані програми, які допомагають зрозуміти механізми взаємодії політики та ЗМІ. Це підтверджує, що політична комунікація не лише відображає суспільно-політичні процеси, а й формує громадську думку, сприяє взаємодії між державними структурами та громадянами й впливає на загальну динаміку політичного ландшафту.

Політична комунікація є інтерактивним процесом, що забезпечує передавання інформації між політичними інститутами, медіа та громадянами. Вона не лише спрямована на інформування, а й відіграє ключову роль у формуванні політичного порядку денного, визначаючи рамки дискусій, пріоритети державної політики та суспільні настрої. Крім того, вона тісно пов'язана з процесами політичної конфліктності, оскільки політика завжди є сферою зіткнення інтересів різних соціальних груп.

Зокрема, етнополітичні конфлікти часто є наслідком неефективної комунікації між владою та етнічними групами. У таких ситуаціях політична комунікація може або сприяти ескалації конфлікту, або, навпаки, виступати інструментом його врегулювання. У цьому контексті особливо важливу роль відіграє зворотний зв'язок між владою та суспільством. Неефективна комунікація, заснована на спотвореній інформації, суспільних міфах і стереотипах, може лише поглибити розрив між різними групами населення.

Сучасна політична комунікація зазнає впливу медіатизації – процесу, в якому передавання інформації дедалі більше залежить від цифрових технологій та інформаційних платформ. Політичні інституції змушені адаптуватися до нових умов, у яких мас-медіа не лише поширюють інформацію, а й формують її, впливаючи на політичний порядок денний. ЗМІ відіграють значну роль у висвітленні конфліктів, і нерідко інформаційна політика може сприяти загостренню ситуації.

Конфліктна політична комунікація часто використовує маніпулятивні механізми для досягнення певних результатів, особливо у випадках етнополітичного протистояння. Це включає навмисне викривлення інформації, підсилення суспільних

страхів та використання медіа як засобу політичного тиску. У таких умовах мас-медіа не лише інформують громадськість, а й формують її реакцію на події, що відбуваються.

Загалом, політична комунікація – це не просто передавання інформації між владою та суспільством, а потужний інструмент впливу, який може як сприяти демократичному розвитку, так і слугувати механізмом маніпуляції громадською думкою. У цифрову епоху цей вплив лише посилюється, що вимагає усвідомленого підходу до аналізу та регулювання інформаційних потоків у політичній сфері [40, с. 3]. У сучасних умовах зростаючих кризових явищ політична комунікація все частіше використовується не лише як інструмент інформування, а й як засіб впливу на суспільні настрої. Соціальні страхи, недовіра до політичної системи та загальна нестабільність активно експлуатуються для маніпуляцій, підсилюючись технологічними механізмами, які спрямовані на формування бажаної реакції громадськості.

Політичні суб'єкти, використовуючи ці інструменти, можуть сприяти як консолідації суспільства, так і його подальшій поляризації, залежно від стратегічних цілей. У цифровому середовищі це відбувається особливо швидко, адже алгоритми соціальних мереж сприяють поширенню контенту, що викликає сильні емоційні реакції. Такі процеси підвищують рівень напруги в суспільстві, зміцнюючи наявні стереотипи та посилюючи розкол між різними групами населення.

Таким чином, політична комунікація у сучасному цифровому світі стала не лише способом передачі інформації, а й потужним інструментом формування громадської думки, що може як сприяти зміцненню демократичних інститутів, так і підривати суспільну довіру, якщо використовується для маніпуляцій та дезінформації [7, с. 241].

Політична комунікація є центральним механізмом взаємодії між владою та суспільством, відіграючи важливу роль у формуванні політичного дискурсу, забезпеченні прозорості державних процесів та підтримці демократичних інституцій. У сучасному світі мас-медіа стали основним каналом поширення політичної інформації, впливаючи на громадську думку, політичну соціалізацію та

легітимність владних рішень.

Залежно від підходу, політична комунікація може розглядатися як структурний елемент суспільства, механізм узгодження дій між політичними суб'єктами або як дискурсивний процес, що поєднує мову, значення та політичну дію. Одним із ключових аналітичних підходів є розгляд цього процесу через систему питань: «Хто повідомляє? Що? Яким каналом? Кому? З яким ефектом?», що дозволяє оцінити всі аспекти інформаційного впливу.

Мас-медіа відіграють у політичній комунікації три основні функції: комунікативну – забезпечують зв'язок між владою та громадянами; інформаційну – збирають, редагують і поширюють суспільно значущі новини; та ретрансляційну – передають моделі політичної поведінки, соціальні та культурні цінності. Вплив ЗМІ на суспільство є значним, оскільки вони не лише поширюють інформацію, а й можуть формувати сприйняття політичної реальності через визначені інформаційні наративи.

Існують різні моделі політичної комунікації, кожна з яких визначає спосіб взаємодії між політичними акторами та суспільством. До них належать модель публічності, що привертає увагу до політичних подій; модель публічної інформації, яка зосереджена на офіційному інформуванні громадян; двостороння асиметрична модель, що передбачає коригування суспільних настроїв під впливом політичних структур; та двостороння симетрична модель, яка базується на діалозі та сприяє більшій легітимності прийнятих рішень.

Політична комунікація є складною системою, де зворотний зв'язок відіграє ключову роль. Ефективна взаємодія між владою та громадянами можлива лише за умови відкритості, можливості громадського впливу на політичні рішення та забезпечення плюралізму думок у медіапросторі. Сучасні технології зробили цей процес ще більш динамічним, що створює нові можливості для політичного залучення, але також висуває нові виклики, пов'язані з інформаційними маніпуляціями та поляризацією суспільства [12, с. 263-267].

Політична комунікація охоплює різні рівні управління та суспільної взаємодії – від місцевого до міжнародного. Вона спрямована на розв'язання актуальних

політичних, соціальних та економічних проблем, а також на ефективне використання інформації, переконання та стратегічного повідомлення для впливу на процеси ухвалення рішень.

Одним із ключових аспектів політичної комунікації є її стратегічний характер, особливо у діяльності політичних інституцій та під час виборчих кампаній. Її мета полягає у формуванні впливу, що є основою політичної діяльності на будь-якому рівні. Щоб переконати виборців чи політичних партнерів у своїй позиції, необхідно чітко та послідовно формулювати свої меседжі, використовувати аргументи, приклади та ефективні комунікаційні техніки. Політична риторика, невербальна комунікація, активне слухання та тональність висловлювань відіграють важливу роль у цьому процесі.

Політична комунікація є безперервним процесом, однак її найбільша інтенсивність спостерігається під час виборчих кампаній, коли використовуються різноманітні методи впливу на електорат. Вона здійснюється через засоби масової інформації, політичні організації, а також неформальні канали взаємодії.

Сучасні політичні процеси все більше адаптуються до технологічних стандартів, що сприяє їхній уніфікації, систематизації та стандартизації. Цей вплив найяскравіше проявляється у сфері політичної комунікації, де використання цифрових технологій та стратегічного управління інформаційними потоками стає невід'ємною частиною політичної діяльності. У підсумку, ефективне управління політичною комунікацією визначає не лише успіх окремих політичних кампаній, а й загальний рівень взаємодії між владою та суспільством, сприяючи прозорості, довірі та політичній стабільності [21, с. 79].

Сучасний розвиток політичної комунікації значно впливає на всі суспільно-політичні процеси, визначаючи їхню динаміку та зміст. Вона виступає не лише джерелом інформації, а й інструментом формування політичної ідентичності громадян. В інформаційному суспільстві політична комунікація перетворилася на потужний політичний інститут, без якого неможливо уявити функціонування демократичної влади.

Засоби масової інформації дедалі більше впливають на методи ведення

політики, часто нав'язуючи політичним акторам власні правила гри. Це явище отримало назву медіатизації політики, яка означає зростання впливу ЗМІ на політичний процес і підпорядкування політичних дій логіці медійного середовища.

Медіатизації політики притаманні кілька ключових рис. По-перше, політика стає грою на публіку, адаптуючись до вимог видовищності та персоніфікованих дій. По-друге, зростає роль популізму, оскільки політичні діячі змушені діяти швидко, акцентуючи увагу на емоціях та візуальному образі, а не на суті своїх рішень. По-третє, реальні політичні процеси часто підмінюються політичним видовищем, що створює розрив між фактичною діяльністю політиків і їхнім медійним образом.

Особливо це проявляється у суспільствах, де політичний клас функціонує в умовах слабкої взаємодії з виборцями, а комунікація між владою та громадянами є викривленою або неефективною. У таких умовах медіакратія набуває рис тотального панування ЗМІ, що може загрожувати демократичним процедурам, зміщуючи фокус із реальної політичної діяльності на її візуальне представлення в медіапросторі.

Таким чином, політична комунікація у сучасних умовах є не лише засобом інформування, а й простором боротьби за вплив, де медіа відіграють ключову роль у визначенні політичного порядку денного та сприйняття владних процесів суспільством [18, с. 155]. Очевидно, що комунікація є фундаментальною складовою будь-якого суспільного утворення, оскільки саме через неї відбувається передавання інформації, взаємодія між соціальними групами та формування суспільної свідомості. У сучасних умовах політична комунікація не просто виконує інформаційну функцію, а стає інструментом впливу, який визначає характер взаємодії між владою, громадянами та засобами масової інформації.

Комунікація є багаторівневим процесом, що включає в себе не лише передавання інформації, а й стратегічне формування змісту, способів впливу та вибудовування довготривалих комунікативних зв'язків. Важливим аспектом цього процесу є не лише сам зміст повідомлення, а й суб'єкти взаємодії, контексти, в яких вони діють, а також механізми сприйняття та інтерпретації інформації.

Сучасна політична комунікація базується на розгляді масової комунікації як специфічного соціального інституту, що в інформаційну епоху відіграє критично

важливу роль у формуванні масової свідомості та громадської думки. Відповідно, дослідження комунікаційних процесів охоплює кілька теоретичних підходів.

Перший підхід ґрунтується на структурному функціоналізмі та системному аналізі, розглядаючи комунікацію як механізм узгодження та підтримки соціального порядку. Другий підхід – некласичний – базується на дослідженні комунікації через когнітивну модель суб'єктно-об'єктних відносин, де особлива увага приділяється тлумаченню значень, критичному аналізу та раціональній реконструкції змісту повідомлень. Третій підхід – постнекласичний – визначає суспільство як мережу комунікацій, що самостійно відтворюється, а комунікацію розглядає як середовище, що постійно змінюється та самоорганізується.

Таким чином, політична комунікація є не лише процесом передавання інформації, а й механізмом соціальної взаємодії, що впливає на суспільні процеси, політичну поведінку та функціонування демократичних інститутів. В епоху цифровізації її значення лише посилюється, роблячи її ключовим фактором політичного життя та державного управління [3, с. 49-50].

Отже, політична комунікація виступає складним і багатогранним механізмом, що об'єднує різні рівні взаємодії – від обміну інформацією до формування політичної культури та суспільних настроїв. У сучасному інформаційному суспільстві цей процес є невід'ємною частиною функціонування демократії, оскільки саме через нього встановлюється зв'язок між владою, громадянським суспільством і засобами масової інформації.

Роль мас-медіа у цьому контексті є визначальною. Вони не лише забезпечують трансляцію політичних повідомлень, а й впливають на їхнє сприйняття громадськістю, формуючи суспільні дискурси, політичні наративи та уявлення про реальність. Політична комунікація, таким чином, не просто відображає політичні процеси, а й активно бере участь у їхньому моделюванні.

Вивчення політичної комунікації є критично важливим для розуміння механізмів, які визначають громадську думку, поведінку виборців та ефективність демократичних процесів. Аналіз того, як політичні повідомлення створюються, поширюються та інтерпретуються, дозволяє глибше усвідомити принципи

функціонування сучасних політичних систем і їхню взаємодію з інформаційним середовищем. У цифрову епоху ця сфера набуває ще більшої значущості, адже інформаційні потоки стають швидшими, впливовіші й водночас складнішими для контролю та регулювання.

РОЗДІЛ 2

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЦАРИНІ ПОЛІТИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

2.1. Інформаційні технології в процесі прийняття політичних рішень

Інформаційні технології (ІТ) стали невід’ємною складовою процесу прийняття політичних рішень, суттєво впливаючи на діяльність урядів, взаємодію з громадянами та формування політики. Інтеграція ІТ у політичну сферу сприяла розвитку сучасного управління, але водночас поставила перед суспільством низку викликів.

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) відкриває перспективи переходу до більш демократичної моделі управління, у якій кожен громадянин матиме рівний доступ до інформації та зможе брати безпосередню участь в управлінських процесах. ІКТ виступають ключовим засобом комунікації, що дозволяє інформувати суспільство з широкого спектра питань, брати участь в обговоренні законодавчих ініціатив та впливати на ухвалення політичних рішень. Крім того, цифрові технології здатні трансформувати культуру, моральні принципи, політичні процеси, а також змінити сприйняття часу і простору. Їх широке використання є важливим фактором демократизації суспільства, розвитку громадських ініціатив та самоорганізації населення.

Окремі дослідники зазначають, що будь-яка система управління, зокрема державного рівня, не може функціонувати без ефективного інформаційного обміну між органами влади та середовищем, у якому вони працюють. Важливим завданням є оптимізація обсягів інформації, що надходить до органів управління, та забезпечення раціонального розподілу інформаційних потоків у просторі й часі. Інші науковці наголошують, що впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій дозволить значно пришвидшити досягнення управлінських цілей завдяки скороченню часу на обробку, передавання та отримання інформації, а також

зменшить потребу у використанні паперових носіїв завдяки переходу на цифрові документи.

Використання ІКТ у публічному адмініструванні сприятиме оптимізації державного управління, зменшенню витрат на його утримання, підвищенню швидкості взаємодії між органами влади, бізнесом та громадянами. Деякі дослідники розглядають ІКТ як основу для розвитку демократичного суспільства, у якому політичні рішення формуються на основі колективних суджень та громадської думки. Інші вказують на роль цифрових технологій у зрівнянні доступу громадян до інформації, що дозволяє нівелювати вплив політичних еліт та забезпечує більш збалансований розподіл влади.

Водночас певна частина науковців критикує надмірний оптимізм щодо впливу ІКТ на демократію, вказуючи, що ідея всебічно інформованого суспільства, здатного ефективно керувати державними процесами, може бути утопічною. Однак більшість українських дослідників наголошує на необхідності системного та комплексного впровадження ІКТ у державному управлінні для підвищення його ефективності та прозорості [5, с. 33].

Розвиток інформаційних технологій суттєво трансформує політичний простір, створюючи як нові можливості, так і значні виклики. Інформаційна революція, що супроводжує цифрову епоху, має суперечливий вплив на політичні процеси, вимагаючи переосмислення традиційних механізмів управління, регулювання та громадської взаємодії.

З одного боку, цифровізація сприяє економічному зростанню, стимулюючи появу нових ринків, розвиток електронної комерції та створення тисяч робочих місць. Водночас цей процес входить у конфлікт із усталеними моделями державного регулювання економіки, що потребує адаптації законодавства та управлінських практик до нової реальності. Так само, розширення можливостей громадянської самоорганізації завдяки цифровим платформам сприяє активізації суспільних ініціатив, правозахисного руху та екологічних кампаній. Проте ці ж механізми можуть використовуватися для координації діяльності радикальних угруповань, організованої злочинності та терористичних організацій.

Окрім цього, стрімкий розвиток технологій змінює соціальні норми та етичні орієнтири суспільства. Віртуальний простір відкриває широкі можливості для самореалізації, комунікації та участі в суспільних процесах, але водночас призводить до ерозії моральних засад, змінюючи традиційні уявлення про відповідальність та суспільну взаємодію. Залежність державних і соціальних інститутів від високотехнологічних систем управління транспортом, енергетикою та критичною інфраструктурою створює ризики глобальної вразливості перед технічними збоями чи кіберзагрозами, що можуть мати катастрофічні наслідки.

Ці тенденції демонструють, що цифрова трансформація політичного простору не є однозначно позитивним чи негативним явищем. Одні дослідники наголошують на перевагах цифрової демократії, розширенні громадянських прав, підвищенні прозорості державного управління та активному розвитку електронного уряду. Інші застерігають від надмірної централізації влади, посилення контролю за інформаційними потоками, маніпуляції громадською думкою та поступового утвердження інформаційного авторитаризму.

У цьому контексті постає питання про те, наскільки цифровізація змінює саму природу політичного управління. Формуються нові алгоритми взаємодії між владою, суспільством та інформаційним простором, де ключовими елементами стають стандарти масової культури, механізми політичної комунікації, когнітивне управління інформаційними потоками, стратегічне моделювання політичних сценаріїв та медіакритичний вплив. У цих умовах державна влада змушена адаптуватися до нової реальності, використовуючи цифрові технології не лише як інструмент комунікації, а й як засіб формування політичних наративів, управління громадськими настроями та контролю над інформаційним середовищем.

Таким чином, інформаційна революція кардинально змінює політичну динаміку, змушуючи як уряди, так і суспільство шукати баланс між технологічними можливостями та викликами, що постають перед демократичними інститутами. Це вимагає розробки нових механізмів політичного регулювання, які б ураховували як переваги цифрової епохи, так і її потенційні ризики [25, с. 68-69].

З огляду на стрімку цифровізацію політичного простору, уряди різних країн

активно впроваджують інформаційні технології для підвищення ефективності державного управління та розробки стратегічних рішень. Використання штучного інтелекту та аналітичних систем змінює традиційні підходи до прийняття рішень, дозволяючи політикам та чиновникам оперувати великими масивами даних і моделювати можливі наслідки законодавчих ініціатив.

Зокрема, окремі уряди вже розробляють та тестують штучний інтелект для прогнозування реакції суспільства та парламенту на запропоновані зміни в політиці. Такі системи аналізують історичні дані парламентських дебатів, голосувань та суспільних настроїв, що дозволяє завчасно оцінити потенційні труднощі й адаптувати підходи до формування політичних стратегій.

Окрім прогнозування, штучний інтелект дедалі частіше використовується для автоматизації рутинних адміністративних завдань у державному секторі. Алгоритми допомагають систематизувати відповіді громадян на публічні консультації, аналізувати суспільні запити, а також готувати аналітичні довідки для урядовців. Це значно скорочує час, необхідний для опрацювання інформації, та дозволяє державним службовцям зосередитися на стратегічних аспектах управління.

Таким чином, впровадження інформаційних технологій у сферу політичної експертизи відкриває нові можливості для підвищення ефективності державного управління. Однак, поряд із цим, зростає потреба в етичному та відповідальному використанні таких інструментів, щоб цифровізація сприяла демократизації політичного процесу, а не створювала ризики концентрації влади та маніпуляції громадською думкою [73].

Розширення можливостей інформаційних технологій також спричинило трансформацію механізмів громадської участі у політичних процесах. Уряди та громадські ініціативи дедалі активніше використовують цифрові платформи для залучення громадян до прийняття рішень, що сприяє посиленню прозорості та інклюзивності політичного процесу.

Зокрема, розвиток електронних платформ для участі громадян дає змогу не лише висловлювати свої думки, а й безпосередньо впливати на формування державної політики. Такі онлайн-інструменти, як інтерактивні платформи

громадських ініціатив та електронні петиції, дозволяють суспільству активно долучатися до обговорення важливих питань, пропонувати нові рішення та брати участь у голосуванні. Це сприяє формуванню елементів прямої демократії, де громадяни мають змогу більш безпосередньо впливати на ухвалення рішень, а не лише спостерігати за роботою владних інституцій.

Крім того, соціальні мережі відіграють дедалі вагомішу роль у політичній комунікації, забезпечуючи платформу для громадських дискусій, поширення інформації та організації колективних ініціатив. Вони стають важливим інструментом мобілізації громадян, створюючи простір для відкритого діалогу та суспільного впливу на політичний порядок денний.

Однак, попри всі переваги цифрової участі, впровадження інформаційних технологій у політичний процес має і свої виклики. Однією з найактуальніших проблем є поширення дезінформації та маніпулятивного контенту, що може спотворювати суспільні настрої та впливати на ухвалення рішень. Використання штучного інтелекту для генерації контенту, зокрема в соціальних мережах, іноді сприяє поширенню неточних або свідомо викривлених даних, що підриває довіру до цифрових інструментів та ускладнює процес політичної експертизи.

Таким чином, хоча інформаційні технології значно розширюють можливості громадян для участі в управлінні державою, вони також потребують механізмів регулювання та захисту від інформаційних загроз. Головним викликом залишається забезпечення балансу між відкритістю цифрових платформ і надійністю інформації, яка циркулює в онлайн-просторі [43].

Крім того, використання алгоритмів у процесах прийняття рішень може ненавмисно закріпити існуючі упередження. Без ретельного нагляду системи штучного інтелекту можуть зміцнити стереотипи або маргіналізувати певні групи, що призведе до несправедливих політичних рішень. Усунення цих упереджень вимагає цілеспрямованих зусиль для розробки прозорих і справедливих систем ШІ [58].

Подальший розвиток інформаційних технологій матиме все більший вплив на політичні процеси, змінюючи як механізми прийняття рішень, так і взаємодію

держави з громадянами. Зокрема, досліджуються новітні технології, такі як блокчейн-системи для голосування, які можуть забезпечити прозорість і захист виборчих процесів від маніпуляцій. Використання таких технологій сприятиме підвищенню довіри суспільства до виборчих інституцій, зменшуючи можливість фальсифікацій та технічних порушень.

Однак інтеграція ІТ у політичне управління повинна відбуватися з урахуванням етичних та правових аспектів. Незважаючи на потенційні переваги цифрових рішень, необхідно знайти баланс між технологічними інноваціями та захистом прав громадян, включаючи конфіденційність даних та забезпечення рівного доступу до інформаційних ресурсів. Надмірна цифровізація може спричинити ризики, пов'язані із посиленням контролю над суспільством або централізацією влади в руках обмеженого кола осіб, що потребує розробки чітких регуляторних рамок. Співпраця між урядовими структурами, технологічними компаніями та громадянським суспільством є ключем до того, щоб цифрові рішення стали інструментом демократизації, а не засобом посилення політичного впливу вузьких еліт.

У сучасному суспільстві державне управління можна розглядати як складну інформаційну систему, у якій збір, обробка, аналіз і збереження даних є основою для ухвалення політичних рішень. У міських адміністраціях використання цифрових технологій стає дедалі важливішим, оскільки сприяє підвищенню ефективності управління, зменшенню бюрократичних витрат і покращенню якості надання послуг населенню. Інформаційні технології допомагають керівникам на місцевому рівні швидко отримувати необхідні аналітичні дані, що, своєю чергою, зменшує невизначеність у процесі ухвалення рішень.

Однак процес прийняття політичних рішень не є виключно технократичним – він формується в складному середовищі, де взаємодіють урядові структури, громадяни, ЗМІ та групи інтересів. Використання цифрових інструментів у цьому контексті дозволяє не лише оптимізувати внутрішні процедури державного управління, а й покращити комунікацію між владою та суспільством. Зокрема, цифрові системи можуть сприяти відкритості урядових процесів, забезпечуючи

громадянам доступ до актуальних даних і можливість впливати на політичний порядок денний.

Традиційно ухвалення політичних рішень розглядається як поетапний процес, у межах якого необхідно оцінити наявні альтернативи, визначити їхні переваги та недоліки, а потім ухвалити остаточне рішення. Успішне впровадження ІТ у цей процес залежить не лише від автоматизації певних функцій, а й від глибоких організаційних змін. Іншими словами, йдеться не просто про використання нових цифрових рішень, а про адаптацію структур державного управління до реалій цифрової епохи.

Для ефективного функціонування цифрових систем урядові менеджери мають оцінювати їх за низкою критеріїв, серед яких точність і оперативність даних, надійність технологій, зручність користування та відповідність потребам конкретних адміністративних завдань. Водночас рівень впливу інформаційних технологій на політичне управління залишається неоднозначним – у різних країнах існують відмінності в темпах впровадження цифрових інструментів, що залежить від політичного контексту, фінансових можливостей і готовності суспільства до цифрових змін.

Таким чином, інформаційні технології можуть не лише підвищити ефективність управлінських процесів, а й відігравати важливу роль у взаємодії між урядами, громадянами та зовнішніми організаціями. Вони відкривають нові можливості для вдосконалення механізмів прийняття політичних рішень, сприяючи прозорості, підзвітності та оперативності державного управління. Водночас цей процес потребує ретельного балансування між технологічними можливостями та ризиками, щоб цифрові інновації слугували суспільним інтересам, а не загрожували демократичним принципам [61, с. 451-454].

Забезпечення громадян якісним, безперервним і цілісним доступом до державних послуг є ключовою метою сучасного управління, що досягається через тіснішу взаємодію між постачальниками цих послуг. Парадигма суспільної цінності (Public Value Paradigm, PVP) розглядає координацію процесів ухвалення рішень у державному управлінні та надання послуг через міжорганізаційну взаємодію.

Відмінністю цього підходу є орієнтація не лише на індивідуальні інтереси споживачів, а й на забезпечення максимальної користі для суспільства загалом.

У сучасних умовах державний сектор водночас може бути зосереджений на створенні суспільної цінності та прагненні до ефективності управління. Важливим аспектом є те, що такі категорії, як рівність, довіра, доступність чи справедливість, важко піддаються кількісному вимірюванню, що потребує врахування політичного аспекту державного управління. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) відіграє ключову роль у цьому процесі, адже технології можуть не лише підвищувати ефективність надання послуг, а й впливати на формування суспільних і політичних процесів.

Дослідження у цій сфері визначають три основні напрями, в яких ІКТ можуть сприяти суспільному розвитку: покращення надання державних послуг, підвищення результативності управлінських процесів та зміцнення довіри громадян до державних інституцій [81, с. 167]. Деякі наукові роботи підкреслюють, що традиційний підхід, який розглядає ІКТ виключно як інструмент підвищення ефективності, є застарілим і вимагає врахування ширшого соціального та демократичного контексту.

Аналіз багатьох досліджень показує, що цифрове урядування сприяє покращенню якості державних послуг, підвищенню ефективності управління, розширенню можливостей відкритого урядування, зміцненню професійної етики, підвищенню рівня довіри до влади та загальному покращенню добробуту громадян [34, с. 124]. Однак не всі трансформації є однозначно позитивними. Існують ризики, пов'язані з масштабом змін, рівнем інтеграції систем, швидкістю їхнього впровадження та можливостями їх ефективного використання. Таким чином, технологічні зміни можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на державне управління та суспільну цінність.

Деякі концепції, такі як акторно-мережева теорія (ANT), розглядають інформаційні технології як рівноправного учасника процесу ухвалення політичних рішень. У цьому контексті ІКТ не лише використовуються людьми, а й впливають на соціальні процеси, змінюючи структуру управління та способи прийняття рішень.

Також соціотехнічні системи (STS) досліджують взаємодію між людьми і технологіями, підкреслюючи, що у державному управлінні громадяни, урядові інституції та технологічні рішення формують складну систему, що змінює способи ухвалення політичних рішень та їхню ефективність [74].

Дослідники відзначають, що впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у державне управління докорінно змінює процеси ухвалення рішень і сприяє цифровій трансформації суспільства [65]. Наприклад, цифровізація державних послуг здатна значно підвищити їхню доступність для громадян, але водночас створює нові виклики, пов'язані із захистом персональних даних та інформаційною безпекою.

Інновації в державному управлінні відіграють ключову роль у зміцненні довіри громадян до урядових інституцій та забезпеченні їхньої адаптації до сучасних викликів. Дослідження вказують на низку критеріїв, що визначають успішність впровадження нових технологічних рішень, зокрема рівень очікуваної ефективності, соціальний вплив, мотивацію учасників процесу та професійний досвід державних службовців [65]. Однак інтеграція інновацій у сферу державного управління виходить за межі виключно технологічних змін. Вона включає комплексний перегляд управлінських процесів, модернізацію методів прийняття рішень і розвиток необхідних компетенцій у державних службовців для ефективного використання цифрових інструментів [37, с. 138-143].

Сучасні інформаційні технології відіграють вирішальну роль у формуванні політичних рішень, але водночас породжують нові виклики, особливо коли мова йде про штучний інтелект. Ця технологія, будучи продуктом суспільства, що її створює, неминуче відображає його структури, цінності та упередження. Як наслідок, алгоритми, що керують ШІ, можуть не гарантувати об'єктивності чи справедливості, якщо не будуть спеціально налаштовані для цього.

Використання штучного інтелекту у сфері політики демонструє як потенціал, так і ризики. Одним із найбільших викликів є можливість викривленої інтерпретації даних, що може призводити до ухвалення рішень, заснованих на хибних або упереджених висновках. Дослідження показують, що коли штучний інтелект

розробляється з конкретною метою, він здатен адаптувати рішення під певні сценарії, не завжди враховуючи моральні чи соціальні аспекти. У такому випадку політичні стратегії, розроблені за допомогою ШІ, можуть наближатися до раціонально-маніпулятивних підходів, де пріоритетом є досягнення бажаних результатів із мінімальним врахуванням етичних дилем.

Досвід використання алгоритмічних рішень у політичному процесі свідчить, що навіть за умови їхньої обережної розробки та прагнення до нейтральності вони можуть віддавати перевагу досягненню поставлених цілей, а не дотриманню певних етичних чи ідеологічних принципів. У прагненні уникати суперечливих висновків система може розглядати такі фактори, як соціальний вплив, лише як змінні, що мають допоміжне значення для загальної стратегії. Це означає, що ключові рішення можуть бути ухвалені на основі прагматичних розрахунків, де пріоритетом буде стабільність і контроль, а не врахування багатогранних суспільних наслідків [54, с. 11].

Інформаційні технології кардинально змінили характер політичної комунікації, надаючи нові інструменти для взаємодії між громадянами, політиками та урядами. З розвитком цифрових платформ зросла не лише швидкість поширення інформації, а й можливість персоналізованого впливу на суспільну думку. Це, у свою чергу, сприяє як підвищенню залученості громадян до демократичних процесів, так і виникненню нових викликів, пов'язаних із маніпуляцією, дезінформацією та сегментацією суспільства на ізольовані інформаційні групи.

Одним із ключових аспектів використання цифрових технологій у політиці є їх здатність формувати політичний дискурс через персоналізований контент. Алгоритми соціальних мереж визначають, які матеріали будуть показані користувачам, формуючи певний порядок денний і потенційно підсилюючи упередження аудиторії. Це створює ризик інформаційних бульбашок, у яких люди взаємодіють лише з поглядами, що відповідають їхнім переконанням, що може призводити до глибшої поляризації суспільства.

Однак цифрові технології також відкривають нові можливості для демократичної участі. Онлайн-платформи, що дозволяють громадянам подавати

петиції, брати участь у голосуванні та висловлювати свою позицію щодо важливих політичних питань, стали інструментами прямої демократії. Такі ініціативи сприяють прозорості, підзвітності та взаємодії між владою та громадянами, зменшуючи бар'єри між політичними процесами та суспільством.

Водночас стрімкий розвиток політичного контенту у цифровому середовищі, включаючи відео, меми та інтерактивні формати, змінив способи донесення політичних меседжів. Політики та активісти використовують соціальні платформи не лише для прямих звернень до виборців, але й для мобілізації підтримки та проведення цифрових кампаній. Це створює новий рівень залученості громадян до політичних процесів, проте одночасно ускладнює відстеження походження та достовірності інформації.

Розвиток технологій також супроводжується зростаючими ризиками, такими як поширення дезінформації, алгоритмічні маніпуляції та кібербезпекові загрози. Фейкові новини, створені з використанням штучного інтелекту, можуть мати значний вплив на політичний ландшафт, формуючи помилкові наративи та викликаючи суспільний резонанс. Це потребує розробки механізмів перевірки фактів, регулювання інформаційних потоків та підвищення цифрової грамотності громадян.

Загалом, інформаційні технології радикально змінили політичний процес, забезпечуючи нові можливості для комунікації та взаємодії, проте водночас створюючи виклики, що вимагають стратегічного підходу до їх регулювання та етичного використання. Ефективне впровадження цифрових технологій у політику має ґрунтуватися на балансі між інноваціями та захистом демократичних цінностей, щоб максимізувати їхній позитивний вплив і мінімізувати потенційні ризики [9, с. 68-69].

2.2. Інформаційні технології як інструмент політичного управління

Інформаційна сфера зазнає значних змін, і в майбутньому ці трансформації стануть ще більш масштабними. Вже сьогодні питання, пов'язані з цифровими технологіями, розвитком мікроелектроніки та інформаційними революціями, активно досліджуються у всіх економічно розвинених країнах світу. Ці процеси створюють нові виклики для повсякденної практики, оскільки разом із впровадженням новітніх технологій з'являються нові галузі, що спеціалізуються на обробці та управлінні інформацією, розширюється спектр інформаційних послуг, а також змінюється структура телекомунікаційних систем.

Ці тенденції впливають насамперед на технологічні процеси в індустріально розвинених країнах, де інформаційно-комунікаційні технології вже не є лише допоміжним інструментом, а перетворилися на невід'ємний елемент діяльності підприємств та державних установ. Досвід цих країн демонструє, що рівень розвитку цифрових технологій прямо впливає на здатність організацій досягати своїх цілей: для комерційного сектору це означає зростання конкурентоспроможності, тоді як для державного управління – підвищення ефективності задоволення потреб суспільства.

Крім того, інформаційні технології трансформують як трудові відносини, так і бізнес-процеси в компаніях. Внутрішні цифрові мережі надають організаціям можливість швидко реагувати на запити клієнтів, що динамічно змінюються. Однак це можливо лише за умови, що співробітники мають доступ до актуальної інформації та володіють необхідними навичками для її обробки. Разом із тим, як зазначають західні економісти, хоча комп'ютерні технології безсумнівно покращують якість життя, їх вплив на зростання загального добробуту країни може бути не настільки очевидним.

Уже наприкінці ХХ століття в різних країнах світу почали досліджувати взаємозв'язок між використанням інформаційних технологій та продуктивністю праці. Висувалося припущення, що збільшення рівня цифровізації виробництва неминуче веде до зростання ефективності трудових процесів. Ця гіпотеза стала

основою для численних досліджень, результати яких свідчать про те, що впровадження сучасних технологій може не тільки підвищувати продуктивність, але й змінювати самі принципи організації праці, сприяючи переходу до нових моделей управління, де інформація та знання стають ключовими ресурсами економічного розвитку [24, с. 119].

Сучасні політичні кампанії все більше покладаються на інформаційні технології для збору й аналізу даних виборців, персоналізації комунікацій та оптимального розподілу ресурсів. Цифрові інструменти дозволяють політичним штабам не лише краще розуміти вподобання громадян, а й адаптувати свою стратегію в режимі реального часу, підвищуючи ефективність взаємодії з виборцями.

Одним із яскравих прикладів використання таких підходів стала президентська кампанія у США, де команди аналітиків застосовували складні алгоритми для сегментації електорату. Завдяки розробці моделей, що передбачали ймовірність участі виборців у голосуванні, штаби могли спрямовувати зусилля саме на тих, хто міг схилитися на їхній бік, тим самим мінімізуючи витрати та максимізуючи результат. Подальший розвиток технологій зробив цей процес ще точнішим. Вибірчі кампанії останніх років активно використовують штучний інтелект, який аналізує тренди соціальних мереж, оцінює настрої громадян та коригує меседжі в залежності від поточного політичного контексту.

Але технологічні рішення змінюють не лише виборчі кампанії, а й державне управління загалом. Деякі країни вже впроваджують автоматизовані системи, що допомагають передбачати реакцію законодавців на ініціативи уряду, аналізуючи історичні дані та патерни голосування. Такі інструменти дозволяють посадовцям готувати більш ефективні стратегії для реалізації політичних реформ, прогнозуючи потенційні перепони та можливості компромісів.

Зміни також зачіпають управління державними ресурсами, адже все більше урядових установ звертаються до автоматизації, щоб оптимізувати адміністративні процеси, скоротити витрати та підвищити ефективність роботи. Масштабне впровадження штучного інтелекту в управлінні викликає як ентузіазм, так і критику. З одного боку, це може значно скоротити бюрократію, з іншого – є ризики

скорочення робочих місць та посилення централізованого контролю над прийняттям рішень.

Соціальні медіа також відіграють ключову роль у формуванні політичного дискурсу та мобілізації громадян. Вони стали не просто майданчиками для комунікації, а інструментами політичного впливу, де алгоритми вирішують, яка інформація отримає найбільше охоплення. Це створює нові виклики, пов'язані з маніпуляцією громадською думкою та поширенням дезінформації. Контроль над цифровими платформами набуває стратегічного значення, оскільки ті, хто має вплив на алгоритми, потенційно можуть визначати політичний порядок денний.

Таким чином, інформаційні технології радикально трансформують політичну сферу – від процесу виборів до прийняття урядових рішень та комунікації з громадянами. Водночас, ці зміни супроводжуються ризиками, які вимагають ретельного вивчення та регулювання, щоб забезпечити баланс між ефективністю, демократичними принципами та етичними стандартами [83].

Інформаційні технології відіграють дедалі важливішу роль у реалізації державної політики, зокрема в управлінні міграційними процесами. Впровадження сучасних цифрових рішень, таких як алгоритми прогнозування ризику невиконання міграційних зобов'язань або мобільні застосунки для моніторингу місцезнаходження іммігрантів, дозволяє урядам оптимізувати процеси контролю та ухвалення рішень щодо статусу мігрантів.

Такі технології застосовуються для оцінки ризиків, аналізу історичних даних та визначення ймовірності невиконання вимог міграційного законодавства, що може впливати на рішення щодо затримання або депортації. Вони покликані зробити систему міграційного контролю більш ефективною та швидкою, мінімізуючи адміністративні витрати. Однак їх використання породжує чимало дискусій щодо етичних аспектів, можливих упереджень в алгоритмах та порушення права на конфіденційність.

Автоматизовані системи ухвалення рішень у сфері імміграції нерідко зазнають критики через непрозорість роботи алгоритмів та ймовірність дискримінації на основі расових, етнічних чи соціально-економічних чинників. Використання

цифрових технологій у моніторингу мігрантів також викликає побоювання щодо посилення нагляду з боку держави та можливості зловживань. Це ставить перед суспільством важливе завдання – знайти баланс між ефективністю імміграційного контролю та дотриманням прав людини, забезпечуючи прозорість використання цифрових інструментів і надійні механізми громадського контролю [64].

Розвиток інформаційних технологій у державному управлінні набув широкого розповсюдження серед країн Європи, де уряди активно впроваджують цифрові ініціативи для підвищення ефективності адміністративних процесів і залучення громадян до політичного життя. Держави розглядають ІТ не лише як засіб автоматизації, а й як інструмент для підвищення прозорості, забезпечення доступу до державних послуг та посилення безпеки цифрової інфраструктури.

Данія демонструє один із найуспішніших прикладів цифрової трансформації у державному секторі. Стратегічні ініціативи у сфері електронного урядування спрямовані на оптимізацію державних послуг, розвиток цифрової взаємодії між громадянами та адміністрацією, а також посилення прозорості управління. Данія також є піонером у створенні інноваційних платформ для державного сектору. Наприклад, ще у 2002 році було засновано MindLab – один із перших у світі державних інноваційних центрів, що використовував методи проєктного мислення для підвищення ефективності надання послуг. Крім того, країна бере активну участь у дискусіях щодо загроз, які виникають у цифровому просторі, зокрема щодо впливу соціальних мереж на демократію. У рамках ініціативи Nordic Think Tank for Tech and Demoscasy було започатковано обговорення політичних стратегій для зміцнення демократичних інститутів у цифрову епоху [30].

Швеція також активно інтегрує ІТ у державне управління, зосереджуючись на покращенні доступу громадян до адміністративних послуг через цифрові платформи. Запровадження електронного урядування дозволило значно спростити процеси подання документів та комунікації між урядом і громадянами. Окрім того, уряд країни підтримує ініціативи, що сприяють активному залученню громадян до політичного процесу. Наприклад, у Стокгольмі діє програма, що дозволяє мешканцям подавати свої пропозиції щодо вдосконалення міських послуг через

онлайн-платформи, тим самим сприяючи громадській участі в управлінні. У контексті зростаючих загроз кібербезпеці Швеція акцентує увагу на необхідності захисту критично важливої цифрової інфраструктури. Після низки інцидентів, пов'язаних із можливими актами саботажу підводних комунікаційних кабелів, уряд ініціював перегляд стратегій кіберзахисту та посилив співпрацю з міжнародними партнерами для зменшення вразливостей цифрової екосистеми [36].

Німеччина також докладає значних зусиль для модернізації державного управління через інтеграцію цифрових технологій. Програми електронного урядування спрямовані на створення сумісних інформаційних систем та покращення доступу громадян і бізнесу до адміністративних послуг в онлайн-режимі. Важливою складовою цифрової стратегії країни є міжнародне співробітництво, що проявляється у спільних проєктах із сусідніми державами. Наприклад, німецько-датський план дій з цифрових інновацій та регіонального розвитку передбачає обмін досвідом і розвиток спільних ініціатив для покращення цифрової інтеграції. Водночас Німеччина стикається з викликами, пов'язаними з модернізацією цифрової інфраструктури. Повільне розширення широкосмугового доступу та проблеми з покриттям мережі залишаються актуальними питаннями, які вимагають подальших інвестицій та стратегічного планування для забезпечення стабільного й безпечного цифрового середовища [62].

Ці приклади свідчать про те, що цифрова трансформація є пріоритетом для європейських країн, які впроваджують комплексні підходи до електронного урядування, розвивають цифрову демократію та посилюють заходи з кібербезпеки. Різні стратегії та ініціативи демонструють широкий спектр можливостей для підвищення ефективності державного управління, забезпечення відкритості урядових процесів і залучення громадян до політичного життя.

Європейські країни активно впроваджують інформаційні технології у державне управління, прагнучи підвищити ефективність адміністративних процесів, залучити громадян до політичного життя та забезпечити прозорість урядових рішень. Завдяки цифровим ініціативам уряди модернізують свої послуги, спрощують бюрократичні процедури та впроваджують нові механізми громадської участі.

Естонія залишається одним із провідних лідерів у сфері цифрового урядування. Вона першою у світі впровадила онлайн-голосування, що дозволяє громадянам віддавати свій голос через Інтернет ще з 2005 року. Такий підхід є частиною ширшої цифрової стратегії, де 99% державних послуг доступні онлайн, що значно спрощує взаємодію між громадянами та державними органами. Окрім того, ініціатива електронного резидентства дозволяє людям з різних країн створювати цифрову ідентифікацію та отримувати доступ до естонських державних послуг дистанційно, сприяючи розвитку міжнародного бізнесу та зміцненню глобальних економічних зв'язків [43].

Велика Британія також активно досліджує можливості штучного інтелекту для вдосконалення державних послуг. У 2025 році уряд країни оголосив про співпрацю зі стартапом Anthropic, інтегруючи його чат-бота Claude для покращення комунікації громадян із державними установами. Ця ініціатива спрямована на підвищення ефективності обслуговування громадян та позиціонування Великої Британії як лідера у сфері штучного інтелекту в управлінні [82].

Франція демонструє системний підхід до цифрової трансформації, заснувавши окреме міністерство, відповідальне за координацію цифрової політики. Це відображає прагнення інтегрувати інформаційні технології в усі аспекти державного управління. Франція також активно підтримує ініціативи відкритого врядування, надаючи доступ до державних даних через платформу data.gouv.fr, якою керує Etalab під управлінням прем'єр-міністра. Ці заходи сприяють прозорості урядових процесів та залученню громадськості до прийняття політичних рішень [50].

В Іспанії цифровізація державного управління спрямована на активізацію громадянської участі. Наприклад, міська рада Мадрида розробила платформу «Decide Madrid», що дозволяє мешканцям міста обговорювати актуальні питання, вносити пропозиції та навіть брати участь у розподілі міського бюджету. Крім того, країна активно співпрацює з Португалією та Нідерландами для впровадження нових цифрових технологій, спрямованих на посилення громадської участі, що узгоджується зі стратегічними рекомендаціями ОЕСР [60].

Італія зосереджується на цифрових реформах у сфері державного управління

та безпеки. Було створено спеціальне міністерство, яке відповідає за координацію цифрової політики країни, що свідчить про структурований підхід до модернізації урядових процесів. Використання цифрових інструментів у політичних процесах набуло значної популярності завдяки платформі «Руссо», що застосовується партією «Рух п'яти зірок» для залучення громадян до ухвалення політичних рішень. Водночас Італія зіштовхується з викликами у сфері кібербезпеки: звинувачення у використанні шпигунських програм для стеження спровокували суспільний резонанс та ініціювали розслідування щодо цифрових загроз, що підкреслює баланс між безпекою та конфіденційністю в сучасному цифровому середовищі [85].

Португалія активно розвиває цифрову економіку, де сектор інформаційно-комунікаційних технологій становить близько 10% ВВП країни. Значний акцент робиться на розвитку інноваційної інфраструктури, підготовці висококваліфікованих кадрів та зміцненні співпраці між державним сектором і науковими установами. Португалія також є одним із лідерів у ЄС у сфері електронного урядування, забезпечуючи громадянам доступ до більшості державних послуг в онлайн-режимі. Національний план цифрового переходу спрямований на сприяння цифровій інклюзії, підтримку бізнесу та цифровізацію державного управління, що відповідає загальноєвропейським цілям цифрової трансформації [69].

Таким чином, цифрові реформи в європейських країнах демонструють широкий спектр можливостей для модернізації державного управління, спрощення бюрократичних процедур та забезпечення більшого залучення громадян до політичних процесів. Використання інформаційних технологій сприяє не лише ефективності державних послуг, а й зміцненню демократичних механізмів, посиленню прозорості та розширенню доступу до інформації, що визначає напрямки подальшого розвитку цифрового врядування.

Багато країн світу активно інтегрують інформаційні технології у свої державні процеси, прагнучи підвищити прозорість, ефективність управління та рівень громадянської участі. Використання цифрових рішень дозволяє урядам модернізувати адміністративні процедури, покращити надання державних послуг та сприяти інноваційному розвитку.

Нідерланди приділяють значну увагу цифровій трансформації державного управління. Уряд країни створив окреме міністерство, яке займається координацією цифрової політики, що підкреслює стратегічну важливість ІТ у державному секторі. Ініціативи електронного урядування спрямовані на спрощення доступу громадян до державних послуг та підвищення ефективності їх надання. Крім того, Нідерланди активно співпрацюють з Іспанією та Португалією у впровадженні технологій, які сприяють залученню громадян до прийняття рішень, що відповідає рекомендаціям ОЕСР [62].

У Китаї ІТ використовуються не лише для покращення державного управління, але й для систем масового спостереження. Технологічні корпорації розробили передові системи розпізнавання облич, здатні ідентифікувати людей за віком, статтю та іншими характеристиками. Особливої уваги заслуговують алгоритми, що можуть відстежувати представників окремих етнічних груп, що викликало глобальні дискусії щодо використання технологій для посилення державного контролю [80].

Австралія також здійснює масштабну цифровізацію державних послуг. Агентство цифрової трансформації, засноване у 2016 році, відповідає за координацію та впровадження цифрових ініціатив, що роблять державні послуги більш доступними та ефективними для громадян. Прозорість урядових даних забезпечується завдяки ухваленню закону про доступність і відкритість інформації, який сприяє кращому аналізу політичних рішень. Платформа Govdex, що функціонує під керівництвом Управління управління інформацією уряду Австралії, дозволяє державним установам ефективно обмінюватися даними та координувати спільні ініціативи. Окрім цього, громадські технологічні проекти, такі як MiVote, залучають громадян до процесу прийняття рішень, надаючи можливість голосувати з важливих питань через мобільні додатки. Австралія також запровадила законодавчі обмеження на користування соціальними мережами особами, молодшими за 16 років, що стало відповіддю на зростаючі занепокоєння щодо впливу цифрового контенту на дітей [78].

Японія реалізує масштабні цифрові ініціативи, спрямовані на модернізацію

державного управління та вирішення соціально-економічних викликів. У 2021 році було створене Цифрове агентство, яке координує цифровізацію державних послуг, інтегруючи сучасні технології у щоденне управління. Важливою частиною цифрової стратегії є концепція «Суспільство 5.0», що передбачає синергію між фізичним і цифровим світом. Використання штучного інтелекту та Інтернету речей дозволяє Японії знаходити рішення для проблем, таких як старіння населення та нестача робочої сили. Уряд також зосереджує увагу на створенні гнучкої системи регулювання ШІ, намагаючись забезпечити баланс між технологічними інноваціями та управлінням потенційними ризиками. Крім того, Японія ухвалила масштабний план розвитку напівпровідникової індустрії на 65 мільярдів доларів, що спрямований на зміцнення економічної безпеки та забезпечення технологічної незалежності країни. Окремий напрямок цифрової політики – боротьба з піратством у сфері інтелектуальної власності, зокрема у сегменті манги та анімації, де штучний інтелект застосовується для виявлення нелегального контенту та захисту прав авторів [52].

Таким чином, різні країни демонструють унікальні підходи до інтеграції ІТ у державне управління. Одні зосереджуються на підвищенні прозорості та доступності державних послуг, інші використовують цифрові технології для контролю та нагляду. Незважаючи на різницю у підходах, спільною тенденцією є зростаюча роль ІТ у політичних процесах, що змінює не лише способи прийняття рішень, але й взаємодію між державою та громадянами.

2.3. Сучасні інформаційні технології у сфері аналізу політичних процесів

Інформаційні технології відіграють дедалі важливішу роль у процесах політичної експертизи, сприяючи більш глибокому аналізу, оцінці та реалізації політики. Використання цифрових інструментів та алгоритмів дозволяє покращити точність прогнозів, оптимізувати ухвалення рішень і забезпечити більш прозорий та інтерактивний процес розробки політичних стратегій.

Одним із ключових аспектів інтеграції ІТ у політичну аналітику є можливість обробки великих обсягів даних, що відкриває нові можливості для дослідження суспільних настроїв та прогнозування політичних змін. Аналіз великих даних дає змогу виявляти закономірності та тенденції, що впливають на ухвалення рішень, а також дозволяє урядам і політичним організаціям адаптувати свої стратегії відповідно до змін у суспільстві. Наприклад, технологія Р-Governance використовує великі дані для оптимізації процесів управління політичними партіями, забезпечуючи ефективніше формування та реалізацію стратегій [35].

Обчислювальна політика є ще одним важливим напрямком застосування ІТ у сфері політичного аналізу. Використовуючи методи машинного навчання та аналізу поведінки в соціальних мережах, дослідники можуть оцінювати суспільні настрої та прогнозувати розвиток політичних подій. Ці технології дають змогу краще розуміти суспільну думку, виявляти приховані тенденції та адаптувати політичні рішення відповідно до очікувань громадян [51].

Окрім цього, цифрові платформи сприяють підвищенню рівня громадської участі в процесах формування політики. Інструменти, що забезпечують технологічну оцінку участі (рТА), дозволяють організовувати громадські обговорення та залучати до дискусій різні групи населення. Такі формати, як онлайн-конференції чи цифрові платформи для обговорення наукової політики, допомагають створювати простір для конструктивного діалогу між політиками, науковцями та громадськістю [63].

Водночас активне використання ІТ у політичному аналізі та комунікаціях вимагає уваги до питань етики та безпеки. Зокрема, оцінка впливу технологій повинна враховувати не лише їхню ефективність, а й соціальні та моральні наслідки. Відповідно до переглянутого «сократівського підходу», сучасні технологічні ініціативи повинні враховувати етичні дилеми та потенційні ризики, що виникають у процесі цифровізації державного управління [76].

Окрім етичних аспектів, значну загрозу становлять виклики у сфері кібербезпеки. Стрімкий розвиток технологій штучного інтелекту, зокрема дипфейків, створює ризики для політичної стабільності, оскільки цифрові маніпуляції можуть

спотворювати громадську думку та підривати довіру до демократичних інститутів. Один із таких випадків, коли створений ШІ дипфейк було використано проти сенатора США, продемонстрував необхідність запровадження надійних механізмів перевірки інформації та посилення заходів кібербезпеки у сфері політичних комунікацій [76].

Таким чином, інформаційні технології значно розширюють можливості політичного аналізу та сприяють підвищенню ефективності ухвалення рішень. Проте їх використання вимагає ретельного врахування етичних, соціальних та безпекових аспектів, що визначатимуть майбутній напрям розвитку цифрових стратегій у сфері політичного управління [60].

Досвід різних країн демонструє широкий спектр підходів до регулювання та інтеграції інформаційних технологій у процеси політичної оцінки та управління. Уряди, реагуючи на виклики цифрової епохи, формують нормативно-правові рамки для використання штучного інтелекту, великих даних і цифрових платформ у політичному процесі, балансуючи між інноваціями та необхідністю забезпечення прозорості та підзвітності.

Китай, наприклад, впровадив комплексну систему регулювання штучного інтелекту, яка спрямована на контроль його застосування в державному управлінні та політичних процесах. Запроваджені правила забезпечують, щоб розвиток технологій відповідав національним інтересам та етичним стандартам, регулюючи їхній вплив на громадську думку та прийняття рішень. Таким чином, штучний інтелект у Китаї використовується як інструмент для посилення державного контролю, що зменшує ризики дезінформації, але водночас обмежує відкритість дискусій у цифровому просторі.

У Європі, навпаки, акцент робиться на демократичний нагляд за технологічними компаніями та їхнім впливом на суспільство. Європейські ініціативи щодо цифрового регулювання спрямовані на встановлення чітких правил для платформ, які можуть впливати на політичні процеси, наприклад, через алгоритмічне поширення контенту чи використання персональних даних у політичному таргетуванні. Уряди європейських країн прагнуть створити систему

стримувань і противаг, яка б запобігала монополізації цифрового простору великими технологічними корпораціями, гарантуючи, що їхні алгоритми не підривають демократичні цінності.

Загалом, міжнародний досвід демонструє, що інтеграція інформаційних технологій у політичні оцінки та державне управління має як позитивні аспекти, так і потенційні ризики. Ключовим залишається питання регулювання та визначення меж впливу цифрових технологій на політичні процеси, щоб забезпечити рівновагу між ефективністю, прозорістю та демократичними принципами [32].

Інформаційно-комунікаційні технології відіграють ключову роль у формуванні та підтримці сучасної системи державного управління, безпосередньо впливаючи на суспільну комунікацію та управлінські процеси. У міру розвитку цифрових платформ, систем автоматизації та аналітичних інструментів зростає необхідність їх комплексного впровадження для підвищення ефективності прийняття рішень.

Сучасні органи державного управління активно інтегрують ІТ-інструменти для створення єдиного інформаційного простору, де дані, генеровані державними установами, аналізуються та використовуються для вдосконалення процесів управління. Ця інтеграція сприяє покращенню роботи виконавчої влади, оптимізації державних послуг і зміцненню комунікації між органами влади та громадянами.

Одним із ключових напрямів впровадження ІТ є розвиток систем інформаційно-аналітичного забезпечення, що дозволяють ефективно зберігати, обробляти та використовувати дані. Вони забезпечують доступ до широкого спектра документальної та довідкової інформації, підтримують автоматизацію складних управлінських процесів і сприяють ефективній взаємодії між державними установами через зовнішні та внутрішні комунікаційні мережі.

Розширення аналітичних можливостей, що базуються на математичному моделюванні, є важливим аспектом застосування ІТ у сфері державного управління. Використання алгоритмів машинного навчання та штучного інтелекту дозволяє здійснювати прогнозування соціально-економічних і політичних процесів, що значно покращує обґрунтованість прийнятих рішень. Однак практичне застосування цих технологій у державному секторі все ще стикається з низкою труднощів,

пов'язаних із постановкою завдань, оцінкою результатів і адаптацією складних моделей до реальних управлінських викликів.

Важливою перевагою ІТ є можливість систематичного збору, обробки та аналізу політичної інформації. Використання інформаційних систем дозволяє оцінювати поточні тенденції у політичній сфері, моделювати можливі сценарії розвитку ситуації та прогнозувати ймовірні наслідки ухвалених рішень. Штучний інтелект і автоматизовані аналітичні платформи відіграють важливу роль у підтримці політичної експертизи, забезпечуючи об'єктивність і швидкість обробки великих масивів даних.

Однак, попри переваги цифрових технологій, залишається низка викликів, зокрема щодо незалежності експертних оцінок і достовірності зібраної інформації. Використання систем штучного інтелекту для аналізу політичних процесів потребує надійних механізмів перевірки даних та мінімізації алгоритмічних упереджень. Крім того, ефективне застосування ІТ у процесах ухвалення політичних рішень вимагає постійного оновлення баз знань, інтеграції сучасних методів обробки інформації та забезпечення можливості адаптації систем до змінних умов.

Зрештою, розвиток інформаційних технологій у державному управлінні сприяє не лише автоматизації процесів, а й створенню більш ефективної, прозорої та гнучкої системи прийняття рішень, що дозволяє державним органам оперативно реагувати на соціально-політичні виклики та підвищувати рівень взаємодії з громадянами [15].

У США інформаційні технології стали ключовим елементом у розробці та реалізації політичних стратегій, сприяючи трансформації передвиборчих кампаній, управлінських процесів і механізмів впровадження політики. Завдяки потужним інструментам аналізу даних, штучному інтелекту та цифровим платформам, політичні процеси набули більшої динамічності, а прийняття рішень – обґрунтованості та точності.

Останні виборчі кампанії у США демонструють зростаючу роль ІТ у формуванні ефективних комунікаційних стратегій. Зокрема, вибори 2024 року стали показовими у використанні штучного інтелекту для оперативного коригування

повідомлень на основі аналізу даних у режимі реального часу. Інноваційні платформи оцінювали результати соціологічних досліджень, аналізували активність виборців у соціальних мережах та визначали оптимальні способи взаємодії з цільовими аудиторіями. Такий підхід дозволив політичним кампаніям персоналізувати свої повідомлення та підвищити ефективність залучення виборців, використовуючи алгоритми для таргетованого впливу.

Крім виборчих процесів, ІТ стали невід'ємною частиною державного управління. Одним із найбільш обговорюваних проєктів у цій сфері стала ініціатива Департаменту ефективності уряду (DOGE), запроваджена під керівництвом Ілона Маска. Використання штучного інтелекту для оптимізації державних операцій передбачало масштабну автоматизацію адміністративних процесів, перегляд федеральних контрактів і зменшення бюрократичних процедур. Уряд прагнув підвищити ефективність роботи державного апарату, однак такий радикальний підхід викликав дискусії щодо можливих ризиків, зокрема скорочення робочих місць у державному секторі та зменшення прозорості ухвалення рішень.

Застосування ІТ в управлінні державними процесами відкриває нові можливості для підвищення ефективності, проте воно також ставить перед суспільством виклики, пов'язані з конфіденційністю, незалежністю рішень та впливом приватного сектора на державну політику. Інтеграція цифрових технологій у політичне середовище США демонструє значний потенціал для модернізації управління, але водночас потребує ретельного врегулювання для уникнення концентрації влади в руках технологічних корпорацій та мінімізації ризиків політичних маніпуляцій [70].

Цифрові платформи стали ключовими інструментами для політичної комунікації, трансформуючи спосіб взаємодії громадськості з владою та політичними процесами. Соціальні мережі відіграють вирішальну роль у формуванні громадської думки, мобілізації виборців і розповсюдженні політичних ідей. Вони надають простір для обговорень, дозволяючи громадянам брати активну участь у політичному житті. Водночас посилена цифровізація комунікацій відкриває простір для маніпуляцій, створення інформаційних бульбашок і розповсюдження

неправдивої інформації, що значно впливає на суспільні настрої та виборчі процеси.

Одним із найяскравіших прикладів змін у сфері соціальних медіа стало придбання Twitter (перейменованого на X) Ілоном Маском. Після змін у керівництві платформи зростає увага до її використання як інструменту політичного впливу. Алгоритми ранжування контенту, зміни у модерації та нові правила функціонування Twitter спричинили дискусії про ступінь втручання технологічних компаній у політичні процеси. Незалежні аналітики зазначають, що після перезапуску платформи почастишали випадки поширення дезінформації, що могло впливати на громадські настрої та змінювати політичний порядок денний.

Ця ситуація спричинила ширші дебати про необхідність регуляторного контролю над соціальними мережами та забезпечення прозорості їхньої діяльності. Питання балансу між свободою слова та відповідальністю за розповсюдження інформації залишається відкритим. Багато країн уже впроваджують механізми нагляду за цифровими платформами, прагнучи встановити чіткі правила щодо боротьби з маніпуляціями та дезінформацією [43].

ІТ також відіграють важливу роль у забезпеченні виконання політики, особливо щодо імміграції. Технологічні досягнення у сфері стеження та штучного інтелекту, такі як алгоритми оцінки ризику втечі та мобільні додатки, що відстежують місцезнаходження іммігрантів, були використані для прийняття рішень щодо затримання та депортації. Хоча ці інструменти спрямовані на підвищення ефективності, вони викликали дискусії щодо справедливості, потенційних упереджень і проблем конфіденційності [60].

Зростаюча роль інформаційних технологій у політичному управлінні несе як можливості, так і суттєві виклики. З одного боку, цифрові інструменти сприяють більш ефективному аналізу даних, залученню громадян до процесів ухвалення рішень та підвищенню прозорості політики. З іншого – вони створюють ризики, які можуть вплинути на стабільність демократичних інститутів та довіру суспільства до політичної системи.

Одним із головних викликів є поширення дезінформації та цілеспрямованих маніпуляцій через цифрові платформи. Завдяки алгоритмічному ранжуванню

контенту неправдива або перекручена інформація може швидко набувати широкого розголосу, формуючи суспільні настрої на основі неточних чи спотворених даних. Це створює загрозу для об'єктивного політичного дискурсу та може підірвати довіру до демократичних інститутів.

Ще одним аспектом, що викликає занепокоєння, є конфіденційність даних та можливості стеження. Уряди та приватні компанії збирають величезні обсяги інформації про громадян, аналізуючи їхню поведінку, вподобання та політичні уподобання. Попри те, що ці дані можуть використовуватися для підвищення якості державних послуг і персоналізації комунікацій, існує ризик їхнього зловживання, що може призвести до втрати приватності та неправомірного втручання у громадське життя.

Ще одна серйозна проблема – прозорість та підзвітність алгоритмів, що використовуються у державному управлінні. Штучний інтелект та автоматизовані системи прийняття рішень дедалі частіше застосовуються для оцінки ризиків, розподілу державних ресурсів і навіть ухвалення адміністративних рішень. Водночас механізми їхньої роботи часто залишаються закритими або недостатньо зрозумілими, що ускладнює контроль за їхнім впливом та несе ризики упередженості чи дискримінації.

Щоб мінімізувати ці виклики, необхідно впроваджувати надійні нормативно-правові механізми, що регулюватимуть використання ІТ у політичному процесі. Потрібно забезпечити дотримання етичних стандартів, гарантувати прозорість алгоритмів та підзвітність політичних рішень, ухвалених на основі цифрових технологій.

Таким чином, хоча інтеграція інформаційних технологій у політичне управління відкриває нові можливості для вдосконалення процесів прийняття рішень, вона також породжує низку складних викликів, що потребують комплексного та зваженого підходу. Технологічний прогрес має слугувати інструментом зміцнення демократичних принципів, а не засобом їхнього підриву.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВІТЧИЗНЯНИХ ПОЛІТИЧНИХ КОМУНІКАТИВНИХ ПРОЦЕСАХ

3.1. Вплив сучасних інформаційних технологій на політичний розвиток України: комунікаційний аспект

В Україні функціонують механізми, що дозволяють громадянам впливати на державні рішення через вибори та референдуми. Проте система електронного голосування поки що не впроваджена, на відміну від таких країн, як Естонія, Швейцарія чи Канада. Також відсутні цифрові інструменти для проведення онлайн-референдумів, що могли б розширити можливості громадянської участі.

Серед механізмів громадської активності використовуються інтернет-опитування, які дозволяють висловлювати думку з різних питань. Проте на державному рівні поки що немає масштабних платформ, інтегрованих у процеси ухвалення рішень, як це реалізовано у Великобританії чи США.

Окремим викликом залишається цифрова дипломатія та боротьба з дезінформацією. Інтернет є основним джерелом інформації, але значна її частина може бути недостовірною. В умовах політичного розвитку України важливо розвивати ефективні цифрові механізми для перевірки фактів, підвищення медіаграмотності громадян і протидії інформаційним маніпуляціям [8, с. 99, 100]. Україна поки що не має потужних алгоритмічних платформ для боротьби з дезінформацією та фейковими новинами на рівні державних механізмів. У той час як ЄС, США та Канада вже активно застосовують штучний інтелект і блокчейн для перевірки фактів і протидії маніпуляціям, в Україні подібні ініціативи залишаються на стадії розвитку.

Однією з ключових проблем залишається регулювання медіа та соціальних мереж. Значна частина політичного контенту піддається критиці через його

упередженість, а порушення етичних стандартів змушують громадян звертатися до різних джерел [28]. Проте в Україні відсутня комплексна система моніторингу інформаційного простору, що автоматично виявляла б маніпулятивний контент, як це реалізовано в ЄС та США.

Інтернет-простір залишається середовищем для інформаційних маніпуляцій, особливо через заголовки та формулювання новин. Однак на державному рівні поки що немає технологічного інструменту для автоматичного розпізнавання маніпуляцій у ЗМІ в режимі реального часу, подібного до систем, що діють у Франції та Німеччині.

Політичні кампанії дедалі більше орієнтуються на соцмережі, оскільки вони забезпечують безпосередню комунікацію з виборцями. Проте в Україні досі не створено офіційних платформ для прозорості взаємодії держави з громадянами через соцмережі, як це реалізовано у Фінляндії та Данії.

Також відсутня державна платформа для проведення онлайн-дебатів під час виборчих кампаній, що вже стало стандартом у таких країнах, як США та Великобританія. Це обмежує можливості громадян у доступі до обґрунтованої політичної дискусії.

Крім того, Україна поки не використовує штучний інтелект для аналізу політичних ризиків та прогнозування подій, тоді як такі технології вже активно застосовуються в Ізраїлі та Сінгапурі. Розвиток подібних цифрових інструментів міг би значно покращити управління політичними процесами та стратегічне планування [16, с. 83-85].

Глобальна цифровізація значно змінила характер впливу медіа на суспільство. Як зазначав Гюстав Лебон, засоби масової комунікації, зокрема телебачення та інтернет, формують віртуальну масу, яка піддається постійному інформаційному впливу [40, с. 115]. У країнах Західної Європи діють розвинені механізми цифрового регулювання ЗМІ, які дозволяють ефективно боротися з маніпуляціями та дезінформацією. В Україні ж такі державні механізми поки що відсутні.

Однією з ключових проблем є алгоритмічний контроль над дезінформацією. У країнах ЄС та США вже працюють системи автоматичного аналізу контенту, що

дозволяють відстежувати поширення недостовірної інформації. В Україні ж комплексного моніторингу та автоматизованого контролю за медіапростором поки що немає.

Цифрова політична реклама також залишається нерегульованою. У США та ЄС діють прозорі платформи, що контролюють фінансування онлайн-кампаній, проте в Україні подібний механізм поки не запроваджений, що ускладнює контроль за політичною рекламою в соціальних мережах.

Глобальні технології політичного маніпулювання набувають усе більшого значення. У таких країнах, як Німеччина та Канада, вже існує законодавче регулювання політичної реклами та методів впливу на громадську свідомість. В Україні ж боротьба з маніпуляціями в інформаційному просторі залишається слабкою.

Штучний інтелект у медіааналізі стає важливим інструментом контролю над інформаційним середовищем. У США, Великобританії та Франції подібні технології вже використовуються для аналізу політичного контенту, тоді як в Україні їх розвиток на державному рівні перебуває лише на початкових етапах.

Цифрова участь громадян у політичних процесах є важливою складовою демократичного суспільства. У Фінляндії та Норвегії діють офіційні онлайн-платформи, що дозволяють громадянам брати участь у законотворчості та суспільних дискусіях. В Україні ж подібні механізми працюють лише частково і не охоплюють всю країну.

Інтерактивний вплив через соцмережі та телебачення залишається важливим інструментом політичного впливу. У США та Франції вже розроблені законодавчі норми, що регулюють маніпуляції через цифрові платформи. В Україні ж правова база для боротьби з інформаційними маніпуляціями в соціальних мережах поки що недостатньо розвинена [26, с. 132-133].

У сучасних міжнародних відносинах інформаційно-аналітичне забезпечення зовнішньої політики відіграє ключову роль у формуванні громадської думки на глобальному рівні. У США, Великобританії та Німеччині функціонують офіційні цифрові платформи, що забезпечують ефективну дипломатичну комунікацію та

сприяють швидкому обміну інформацією. В Україні поки що відсутній комплексний державний інструмент для такого формату цифрової дипломатії.

Одним із важливих напрямів є автоматизовані системи прогнозування міжнародних подій. У Франції, США та Японії штучний інтелект вже активно використовується для аналізу та прогнозування політичних змін. В Україні такі технології ще не інтегровані у державні дипломатичні структури, що обмежує можливості випереджувального аналізу.

Кібербезпека та захист інформаційного простору стають усе більш актуальними у контексті глобальних загроз. Країни ЄС, США та Ізраїль мають комплексні стратегії інформаційної безпеки, що включають розпізнавання кібератак та протидію дезінформаційним кампаніям. В Україні такі механізми лише розвиваються, але ще не досягли рівня системної реалізації.

Глобальні інформаційні війни та захист суспільної свідомості потребують державної уваги. США та Великобританія вже мають офіційні програми інформаційного захисту від зовнішніх маніпуляцій. В Україні поки що відсутня національна стратегія захисту суспільної свідомості від масованих інформаційних атак, що ускладнює ефективну протидію зовнішньому інформаційному впливу.

Відкриті урядові дані та цифрове управління набувають дедалі більшого значення у політичному процесі. Фінляндія, Данія та Канада активно застосовують відкриті дані для підвищення прозорості та ефективності державного управління. В Україні такі ініціативи розвиваються, але ще не стали повноцінним елементом політичного процесу.

Контроль цифрової дезінформації є важливим інструментом інформаційної безпеки. У Німеччині та Франції діють спеціальні алгоритмічні системи, що виявляють фейкові новини у соціальних мережах. В Україні досі не створена масштабна система державного рівня для протидії цифровій дезінформації, що ускладнює боротьбу з інформаційними загрозами.

Міжнародна інформаційна безпека вимагає координації між державами у сфері кіберзахисту. США, Велика Британія та Ізраїль вже мають глобальні системи захисту інформаційних ресурсів, що запобігають міжнародним кіберзагрозам. В

Україні поки що не реалізована подібна міжнародна координація, що залишає відкритими питання інформаційної безпеки у глобальному контексті [14, с. 64-65].

Цифрові технології докорінно трансформують політичні процеси, змінюючи традиційні уявлення про демократію, а також способи взаємодії громадян із владою. У політичному дискурсі все більше уваги приділяється таким концепціям, як «електронний уряд», «кібердемократія» та «цифрова демократія», що свідчить про глибокі зміни у сфері політичних комунікацій та управління. Ці тенденції не лише розширюють можливості громадянської участі, а й ставлять перед державами нові виклики у сфері інформаційної безпеки та регулювання цифрового простору [48]. Розвиток цифрових технологій відкриває нові можливості для демократичних процесів, змінюючи способи взаємодії громадян із державою та політичними інститутами. У США та країнах ЄС вже функціонують повноцінні електронні уряди, які забезпечують громадянам зручний онлайн-доступ до державних послуг. В Україні процес цифровізації триває, проте рівень інтеграції технологій у державне управління поки що не досяг західних стандартів.

Інтернет-комунікації стали невід'ємною частиною передвиборчих кампаній, кардинально змінивши політичний процес. У США та Західній Європі соціальні мережі, онлайн-телебачення та блоги політиків дозволяють виборцям безпосередньо взаємодіяти з кандидатами, обговорювати актуальні питання та формувати громадську думку. В Україні ці технології використовуються, але не настільки системно, як у західних країнах, де інтерактивні відеоконференції та онлайн-дебати вже стали стандартною практикою.

Сучасні інформаційні технології суттєво впливають на способи поширення політичного контенту. У США популярними є відеоролики, теледебати та онлайн-зустрічі, що дозволяють виборцям краще ознайомитися з кандидатами та їхніми програмами. Соціальні мережі, такі як Facebook та Twitter, активно застосовуються для персоналізації політичної реклами та формування інформаційного середовища відповідно до інтересів виборців. В Україні соцмережі також відіграють значну роль у політичному житті, але рівень використання алгоритмічного націлювання контенту поки що не відповідає стандартам західних країн.

Політики в розвинених країнах широко застосовують цифрові платформи для комунікації з виборцями. У США такі лідери, як Барак Обама, Гілларі Клінтон та Дональд Трамп, активно використовували YouTube та інші відеоплатформи для поширення своїх меседжів та залучення електорату. В Україні політики також ведуть акаунти у соцмережах, проте їхнє використання залишається менш ефективним порівняно з США, де цифрові канали комунікації стали центральним елементом виборчих кампаній.

Попри розвиток інформаційних технологій, в Україні досі не впроваджено комплексних механізмів електронного урядування, онлайн-голосування, автоматизованого аналізу політичного контенту та масштабної державної системи боротьби з дезінформацією. У країнах ЄС та США ці інструменти вже стали невід'ємною частиною політичного процесу, що дозволяє підвищити прозорість та ефективність управління. Впровадження подібних цифрових рішень в Україні є важливим кроком для розвитку сучасної демократії та посилення довіри громадян до державних інституцій [10, с. 173].

Таким чином, сучасні інформаційні технології суттєво впливають на політичний розвиток України, сприяючи розширенню громадянської участі, формуванню цифрової демократії та модернізації державного управління. Однак, попри активне впровадження цифрових рішень, рівень інтеграції технологій у політичні процеси України поки що відстає від практик розвинених країн.

Одним із головних викликів залишається відсутність електронного голосування, що обмежує можливості громадян щодо участі у виборчих процесах. Крім того, регулювання політичного контенту в соціальних мережах залишається недостатнім, а державні механізми боротьби з дезінформацією ще не набули системного характеру. На відміну від США, ЄС та Канади, де функціонують алгоритмічні платформи для моніторингу та аналізу інформаційного простору, в Україні такі ініціативи лише починають розвиватися.

Цифрова дипломатія, кібербезпека та інформаційна стійкість вимагають комплексного державного підходу. Відсутність ефективної стратегії інформаційного захисту підвищує ризик зовнішніх маніпуляцій і кіберзагроз, що може суттєво

вплинути на стабільність політичного середовища країни.

Впровадження електронного уряду, розвиток системи відкритих даних і використання цифрових технологій у виборчих процесах є важливими чинниками посилення демократичних інститутів та прозорості державного управління. Використання штучного інтелекту для аналізу політичних ризиків і прогнозування сценаріїв розвитку подій дозволило б значно покращити процес ухвалення стратегічних рішень.

Таким чином, для ефективного переходу до цифрової демократії Україна має розробити цілісну державну стратегію розвитку інформаційних технологій, створити механізми регулювання цифрового простору та запровадити інноваційні технологічні рішення для протидії дезінформації та інформаційним загрозам.

3.2. Впровадження інформаційних технологій у сфері політичної комунікації: світовий та український досвід

Глобальна інтеграція інформаційних технологій докорінно змінила політичну комунікацію, трансформувавши взаємодію між владою, громадянами та медіа. Цифрові платформи стали стратегічним інструментом для політичних кампаній, управління державними процесами та мобілізації громадськості, що дозволило оперативно реагувати на суспільні виклики та формувати громадську думку в реальному часі.

У розвинених країнах соціальні мережі, такі як Facebook, Twitter та WhatsApp, стали основними каналами комунікації для політичних діячів, дозволяючи їм напряду взаємодіяти з виборцями, оминаючи традиційні засоби масової інформації. Це значно прискорило поширення політичних меседжів, збільшило залученість громадян та забезпечило зворотний зв'язок у режимі реального часу. Особливо помітний цей ефект у США, де цифрові комунікації стали основним інструментом виборчих кампаній та громадянської активності.

В Україні також відбувається активне використання соціальних мереж у політичній діяльності, проте рівень інтеграції цифрових технологій у державне управління та політичну взаємодію ще не досяг стандартів західних країн. Політичні кампанії дедалі частіше переходять у цифровий простір, але відсутність державних механізмів регулювання призводить до таких проблем, як поширення дезінформації, маніпуляції громадською думкою та зростання політичної поляризації.

На міжнародному рівні запроваджуються алгоритмічні системи для боротьби з фейковими новинами, а штучний інтелект використовується для аналізу політичного контенту та прогнозування ризиків. У країнах ЄС та США вже функціонують спеціалізовані цифрові платформи, які забезпечують прозорість політичної реклами, аналіз інформаційних кампаній та моніторинг маніпулятивного контенту. В Україні подібні технології ще не інтегровані на державному рівні, що ускладнює ефективний контроль інформаційного простору.

Досвід таких країн, як Фінляндія, Німеччина та Канада, демонструє важливість державної підтримки цифрових ініціатив для розвитку політичної комунікації та демократичних процесів. Впровадження інформаційних технологій у політичне управління України потребує комплексного підходу, що включає розвиток механізмів боротьби з дезінформацією, посилення цифрової безпеки та створення ефективних платформ для громадянської участі у політичному житті [66].

Цифрові технології відкрили новий етап у сфері міжнародних відносин, сприяючи появі концепції цифрової дипломатії. Уряди дедалі активніше використовують онлайн-інструменти для просування дипломатичних ініціатив, залучення іноземної аудиторії та зміцнення міжнародних зв'язків. Це включає активну присутність у соціальних мережах, організацію віртуальних конференцій та застосування цифрових платформ для культурного й експертного обміну. Наприклад, ініціатива Державного департаменту США «Простір думок» сприяє глобальному діалогу, надаючи учасникам можливість ділитися думками та обговорювати ключові міжнародні питання, що розширює спектр дипломатичних інструментів і забезпечує безпосередню комунікацію між державними установами та громадянським суспільством.

Подібні цифрові механізми відіграють вирішальну роль і у виборчих процесах, де соціальні медіа стали невід’ємною частиною стратегій політичних кампаній. Кандидати активно використовують онлайн-платформи для залучення виборців, застосовуючи аналітику великих даних для персоналізації своїх повідомлень і таргетування на конкретні соціальні й демографічні групи. Цей підхід став визначальним у багатьох країнах, де цифрові кампанії суттєво вплинули на політичні уподобання громадян і результати виборів.

Однак широке використання цифрових технологій у політиці супроводжується новими викликами, зокрема питаннями конфіденційності даних, етичності мікротаргетингу та можливого маніпулювання громадською думкою. Уряди розвинених країн уже впроваджують механізми контролю за цифровою політичною рекламою, прозорістю передвиборчих кампаній та запобіганням інформаційним маніпуляціям. В Україні ж ці питання ще потребують чіткішого законодавчого врегулювання та впровадження технологічних рішень для забезпечення прозорості політичних процесів у цифрову епоху [46].

Інформаційні технології докорінно змінили політичну комунікацію у Великій Британії, значно розширивши можливості взаємодії між владою, політичними суб’єктами та громадянами. Інтеграція цифрових платформ у політичні процеси сприяла більшій залученості виборців, ефективнішому веденню виборчих кампаній та розвитку механізмів громадянської участі.

Одним із ключових аспектів цієї трансформації стало активне використання соціальних мереж британськими політиками та урядовими структурами. Дослідження, проведене під час виборчих кампаній у 2015 та 2017 роках, показало, що кандидати, які активно використовували Twitter, мали вищі шанси на приріст голосів, що свідчить про значний вплив цифрової взаємодії на виборчий процес [31]. Члени парламенту також активно використовують соціальні платформи для прямого спілкування з громадянами, стратегічно керуючи комунікацією та вибірково відповідаючи виборцям Великої Британії.

Цифрові технології стали невід’ємною частиною політичних кампаній. Під час загальних виборів 2024 року Лейбористська партія інвестувала близько 6,1 мільйона

фунтів стерлінгів у цифрову стратегію, що значно перевищило витрати Консервативної партії, яка виділила на це лише 2 мільйони фунтів стерлінгів. Лейбористи активно використовували «новаторів» – спеціально підготовлених активістів, які просуvalи політичні меседжі через локальні спільноти у Facebook та WhatsApp. Такий підхід дозволив створити ефективну органічну кампанію, що спиралася на місцевих прихильників, а не лише на централізовані рекламні ініціативи [79].

Окрім соціальних медіа, Велика Британія стала одним із лідерів у розробці цифрових платформ для активної участі громадян у політичному житті. Наприклад, система електронних петицій у Шотландії дозволяє громадянам створювати та підписувати петиції онлайн, інтегруючи суспільний внесок безпосередньо в парламентські процеси. Це свідчить про те, що цифрові інструменти можуть стати важливим засобом для підвищення прозорості та демократичної участі.

Однак поряд із позитивними змінами цифрова політична комунікація спричинила низку викликів, серед яких – питання конфіденційності даних та боротьба з дезінформацією. Скандал із Cambridge Analytica продемонстрував, як персональні дані можуть бути використані для маніпулювання виборцями, що викликало серйозні дискусії щодо етичних стандартів та необхідності посиленого регулювання цифрових політичних практик.

Також проблема поширення фейкових новин у соціальних мережах стала серйозним викликом для якості інформаційного середовища. Дослідження підтверджують, що під час виборчих кампаній значно зростає кількість сенсаційного та конспірологічного контенту, що впливає на громадську думку та може спотворювати демократичний процес [59].

Таким чином, цифрові технології суттєво вплинули на політичну комунікацію у Великій Британії, зробивши політичний процес більш відкритим і доступним для громадян. Проте водночас ці зміни висувають нові вимоги до державного регулювання, етичних норм та механізмів забезпечення інформаційної безпеки для збереження цілісності демократичних процесів.

Міжнародний досвід показує, що інформаційні технології мають двоїсту

природу у політичній комунікації. Вони можуть як сприяти демократизації, посилюючи участь громадян, так і використовуватися авторитарними режимами для контролю, цензури та пропаганди. У сучасному цифровому просторі активісти та громадянське суспільство застосовують ті ж інструменти, що й уряди, для організації протестів, мобілізації громадян та просування демократичних реформ. Це підкреслює складну роль технологій як засобів як для забезпечення відкритості, так і для обмеження політичних свобод.

Глобальний досвід інтеграції інформаційних технологій у політичну комунікацію демонструє, що, попри величезний потенціал цифрових платформ у залученні громадян, вони також створюють виклики, пов'язані із загрозами дезінформації, конфіденційності даних і цифрової безпеки. Зокрема, у скандинавських країнах, де демократичні інститути відзначаються високою стабільністю, впровадження цифрових інструментів відіграло значну роль у розширенні громадянської участі, підвищенні прозорості державного управління та зміцненні політичного діалогу.

Яскравим прикладом є Ісландія, яка після фінансової кризи 2008 року залучила громадян до процесу конституційної реформи через соціальні мережі та онлайн-платформи. Інструмент «Кращий Рейк'явік» дозволяє жителям міста пропонувати та обговорювати ініціативи, а міська влада щомісяця оцінює найпопулярніші з них. У 2017 році завдяки цьому механізму було схвалено 769 громадянських пропозицій, що є прикладом успішної електронної участі [71].

У Норвегії уряд закріпив у законодавстві принцип громадської участі у процесі ухвалення рішень, що відображено у Законі про місцеве самоврядування. Цифрові платформи та соціальні мережі активно використовуються муніципалітетами для залучення громадян, забезпечуючи відкритість і доступність державного управління.

Значний вплив на політичну комунікацію скандинавського регіону мають соціальні медіа. Політичні діячі все частіше використовують Facebook, Twitter та YouTube для прямої взаємодії з виборцями та мобілізації громадськості. Цей цифровий зсув змінив традиційну динаміку влади, надавши громадянам більше можливостей для прямого діалогу з політиками [71].

Одним із прикладів ефективного використання цифрових платформ є YouTube-канал Riks, що належить Шведським демократам. Він поєднує політичний контент із новинним форматом, розширюючи охоплення аудиторії та використовуючи альтернативні інформаційні канали для просування політичних ідей [41].

Проте цифровізація політичної комунікації також загострила проблему поширення дезінформації. Щоб протистояти цій загрозі, скандинавські країни запровадили ініціативи з перевірки фактів і програми з медіаграмотності, спрямовані на розвиток критичного мислення у громадян. Такі заходи допомагають формувати стійкість суспільства до маніпулятивного контенту та забезпечують надійність публічного дискурсу [56].

Північні країни демонструють ефективну інтеграцію інформаційних технологій у політичне управління, використовуючи цифрові платформи для розширення громадянської участі, забезпечення прозорості та протидії дезінформації. Їхній досвід показує, що гармонійне поєднання технологічних інновацій із демократичними принципами дозволяє адаптувати політичні процеси до сучасного цифрового середовища.

Інформаційні технології продовжують змінювати політичну комунікацію в Європі, значно впливаючи на те, як партії взаємодіють із громадянами та як формується суспільний дискурс. Німеччина та Франція є яскравими прикладами країн, де цифрові платформи трансформували передвиборчі кампанії, політичні дебати та інформаційний простір.

У Німеччині цифровізація політики суттєво змінила стратегії політичних партій, особливо в контексті соціальних мереж. Одним із найбільш помітних прикладів є успіх ультраправої партії «Альтернатива для Німеччини» (AfD), яка ефективно використала цифрові платформи для мобілізації електорату. Під час останніх федеральних виборів контент AfD у Facebook, Instagram, TikTok та X отримав близько 17,5 мільйонів взаємодій, що значно перевершило показники традиційних партій. Їхня стратегія базувалася на поширенні емоційно забарвленого, провокаційного контенту, що активно просувався через мережу впливових осіб, залучаючи особливо молодих виборців і представників службового сектору [45].

У той час як AfD вдало використовує цифрові технології, традиційні партії Німеччини стикаються з труднощами щодо ефективної адаптації до нових форматів комунікації. Спроби залучення молодшої аудиторії, наприклад, через створення неформальних відео зі сленговою лексикою, нерідко викликали критику за їхню не автентичність. Це підкреслює потребу в оновленні цифрових стратегій традиційних партій, щоб підтримувати актуальність у швидко змінюваному інформаційному середовищі [38].

Разом із перевагами цифрової політичної комунікації виникають і серйозні виклики, зокрема поширення дезінформації. Дослідники зафіксували активність мереж фейкових акаунтів, що поширювали проросійські наративи та проводили інформаційні атаки на окремих політичних діячів, зокрема консервативного лідера Фрідріха Мерца. Ці організовані кампанії демонструють вразливість цифрового політичного простору Німеччини та підкреслюють необхідність розробки ефективних механізмів для протидії маніпулятивним інформаційним впливам [42].

У Франції цифрові технології також здійснили значний вплив на політичні процеси. Переломним моментом у політичній комунікації стала президентська кампанія 2007 року, коли кандидати, такі як Сеголен Руаяль, почали активно використовувати онлайн-форуми та інтерактивні дебати для мобілізації своїх прихильників. Це стало початком нової ери політичної участі громадян через цифрові інструменти, що змінило традиційні передвиборчі стратегії [75].

Останні роки засвідчили ще більшу інтеграцію соціальних мереж у політичний ландшафт Франції. Однак зростаючий вплив цифрових платформ також викликав занепокоєння щодо поширення дезінформації та етичних аспектів використання сучасних технологій у виборчих кампаніях. Французький уряд вжив заходів для регулювання інформаційного простору, запровадивши законодавчі ініціативи для боротьби з маніпуляціями та дезінформацією, намагаючись досягти балансу між цифровою відкритістю та захистом демократичних процесів.

Таким чином, досвід Німеччини та Франції ілюструє як переваги, так і виклики цифрової політичної комунікації. Попри широкі можливості для мобілізації виборців та демократизації доступу до інформації, зростає загроза інформаційних

маніпуляцій та фейкових кампаній. Відповідно, розвиток політичних стратегій у цифровому середовищі потребує як технологічних інновацій, так і ефективного регулювання для збереження цілісності демократичних процесів [66].

Інформаційні технології кардинально змінили політичну комунікацію не лише в Європі, а й в Азії, де країни впроваджують цифрові інструменти відповідно до своїх політичних моделей та стратегій. Японія та Китай демонструють два принципово різні підходи до цифрової політичної комунікації: перша використовує технології для сприяння прозорості та демократизації, тоді як друга – для контролю та регулювання інформаційного простору.

В Японії уряд активно просуває цифровізацію політичних процесів, що розпочалося ще в 1994 році із запровадження концепції електронного уряду. Це призвело до розвитку сучасної комунікаційної інфраструктури, широкого охоплення швидкісним інтернетом та мобільним зв'язком, що значно сприяло більшій залученості громадян у політичне життя [55].

Політичні кампанії в Японії дедалі активніше використовують цифрові платформи для поширення інформації та взаємодії з виборцями. Соціальні мережі, офіційні веб-сайти та онлайн-форуми стали важливими каналами комунікації, що відображає загальну тенденцію до посилення прозорості та відкритості політичного процесу. Завдяки таким технологічним рішенням громадяни отримують більше можливостей для участі у політичному житті, обговорення суспільно важливих питань та безпосередньої комунікації з політичними діячами.

На противагу цьому Китай застосовує кардинально інший підхід до інтеграції інформаційних технологій у політичну сферу, використовуючи їх як інструмент для тотального контролю над інформаційним простором. Комуністична партія Китаю (КПК) запровадила концепцію «цифрового авторитаризму», що базується на системах стеження, цензури та пропаганди, які спрямовані на зміцнення державного управління. Адміністрація кіберпростору Китаю (САС) жорстко регулює онлайн-контент, вимагаючи його відповідності «основним соціалістичним цінностям», а також контролює публікації, створені штучним інтелектом, забезпечуючи їх відповідність офіційним ідеологічним стандартам партії.

КПК також активно використовує цифрові платформи для поширення пропагандистських наративів як усередині країни, так і за її межами. Внутрішні мережі, такі як Weibo, служать інструментами контролю інформаційного простору, тоді як міжнародні соціальні медіа, зокрема Twitter та YouTube, використовуються для формування громадської думки на глобальному рівні. Одним із ключових елементів цього підходу є «Великий брандмауер» – система обмежень, що блокує доступ до іноземних джерел інформації, контролюючи потік інформації всередині країни та запобігаючи поширенню небажаних ідей [77].

Таким чином, порівняння Японії та Китаю демонструє дві кардинально протилежні моделі використання інформаційних технологій у політичних комунікаціях. Японія розглядає цифрові платформи як засіб демократизації та посилення громадянської участі, тоді як Китай використовує їх для централізованого контролю та зміцнення державного апарату. Ці контрасти відображають ширший глобальний тренд: інформаційні технології можуть слугувати як інструментом прозорості та відкритості, так і механізмом обмеження громадянських свобод залежно від політичного контексту.

Впровадження інформаційних технологій у політичну комунікацію України відіграє вирішальну роль у зміцненні взаємодії між громадянами, владою, бізнесом і громадськими організаціями. Використання цифрових рішень не лише сприяє розвитку людського потенціалу, а й трансформує механізми управління, підвищуючи прозорість та ефективність державних процесів. Цифрові технології значно розширюють можливості громадян щодо участі в управлінні громадами, покращують координацію між різними учасниками політичного та економічного життя й полегшують реалізацію проєктів соціального розвитку.

Останніми роками цифровізація суттєво змінила управління соціально-економічним розвитком територіальних громад. Інформаційні системи, що раніше слугували лише для підтримки адміністративних процесів, поступово перетворюються на інтерактивні платформи, які не лише надають державні послуги, а й створюють можливості для громадян брати безпосередню участь у формуванні місцевої політики. Автоматизовані системи підвищують гнучкість управління,

дозволяючи органам влади швидко адаптуватися до змін у суспільстві та бізнес-середовищі. Окрім того, цифрові технології стали потужним засобом формування суспільної свідомості, що суттєво впливає на політичні процеси.

Важливим аспектом впровадження інформаційних технологій є їхня інфраструктурна підтримка та навчання користувачів. Соціальні мережі стали невід'ємним інструментом комунікації між громадянами та владою, забезпечуючи оперативний обмін інформацією та підвищуючи відкритість державних установ. Муніципальні адміністрації, посадовці та бізнес-середовище активно використовують онлайн-платформи для висвітлення своєї діяльності, збору зворотного зв'язку та моніторингу суспільних настроїв, що робить процеси управління більш адаптивними та орієнтованими на реальні потреби громадян.

Проте широке впровадження інформаційних технологій супроводжується викликами, зокрема необхідністю ефективного фільтрування та обробки великих обсягів інформації. Для ухвалення обґрунтованих рішень громадянам необхідно володіти відповідними навичками аналітичного мислення та цифрової грамотності. Це створює потребу в підвищенні рівня компетентності громадян у сфері управління, а також у розвитку інформаційно-аналітичних систем, які допоможуть підвищити загальний рівень обізнаності та забезпечити доступність суспільно значущої інформації.

Сучасні виклики, що постали перед Україною, вимагають переосмислення підходів до управління адміністративно-територіальними громадами. Важливо, щоб інформаційні технології були інтегровані у всі рівні процесу ухвалення рішень, а громадяни мали рівний доступ до актуальних даних про соціально-економічний розвиток своїх громад.

На даний момент електронне урядування в Україні переважно відповідає інтерактивному та транзакційному етапам розвитку, що забезпечує громадянам доступ до адміністративних послуг онлайн, відкритих державних реєстрів, земельного кадастру та інших ключових ресурсів. Проте подальша цифровізація державного управління має на меті не лише покращення ефективності послуг, а й створення умов для повноцінної участі громадян у формуванні державної політики,

що стане важливим кроком у розбудові цифрової демократії [22, с. 5, 6]. Наступним етапом розвитку цифрового урядування в Україні має стати перехід до трансформаційної моделі, що передбачає повну інтеграцію адміністративних послуг у єдине інформаційне середовище. Це створить цілісну систему, де всі державні сервіси будуть доступні через єдину платформу, а ухвалення стратегічних рішень ґрунтуватиметься на аналізі великих масивів даних. Використання аналітичних алгоритмів дозволить органам влади не лише оперативно реагувати на потреби суспільства, а й передбачати потенційні виклики, формуючи більш ефективні політики розвитку.

Кінцевою метою цифрової трансформації має стати створення комплексної системи електронного урядування, що забезпечить механізми прямої взаємодії громадян із державою. Така система дозволить автоматизувати процеси прийняття рішень, підвищити прозорість влади та ефективність комунікації між громадянами та органами управління. Інтеграція технологій моніторингу громадської думки сприятиме швидкому врахуванню суспільних запитів у політичному процесі, що стане важливим кроком до цифрової демократії.

У цьому контексті особливе значення матиме розвиток технологічно прогресивних територіальних громад, які зможуть ефективно застосовувати цифрові рішення для управління місцевими ресурсами, реалізації соціально-економічних ініціатив та залучення інвестицій. Використання передових інформаційних технологій сприятиме підвищенню конкурентоспроможності таких громад, створюючи умови для їхнього сталого розвитку та більшої автономності у прийнятті управлінських рішень.

Таким чином, повномасштабна цифровізація державного управління в Україні має не лише покращити якість надання адміністративних послуг, а й сприяти глибшому залученню громадян до процесів ухвалення рішень, зробивши державне управління більш відкритим, ефективним та орієнтованим на реальні потреби суспільства [4, с. 6-7].

Впровадження інформаційних технологій у політичну комунікацію України є ключовим фактором підвищення ефективності державного управління та

налагодження діалогу між владою і громадянами. У сучасному інформаційному суспільстві цифрові технології відіграють дедалі важливішу роль у забезпеченні прозорості державних процесів, розвитку громадського контролю та розширенні доступу громадян до державних послуг.

Електронне урядування стало важливим механізмом, що сприяє модернізації комунікації між державою, бізнесом та суспільством. В Україні вже функціонує низка цифрових платформ, які спрощують взаємодію громадян із владою та надають можливість брати участь у формуванні політичних рішень. До таких ініціатив належать урядовий портал «Громадянське суспільство і влада», система електронних петицій до Верховної Ради та Президента, а також Національний портал відкритих даних, що забезпечує вільний доступ до державної інформації.

У сфері державного управління активно застосовуються сучасні цифрові інструменти, які сприяють автоматизації бюрократичних процесів і підвищенню ефективності державних послуг. Наприклад, електронний вступ до закладів вищої освіти, онлайн-калькулятори для розрахунку субсидій та електронний кабінет платника податків значно спрощують доступ громадян до важливої інформації. Впровадження системи електронних державних закупівель Prozo.gov.ua стало важливим кроком у забезпеченні прозорості бюджетних витрат, мінімізуючи корупційні ризики у сфері державних фінансів.

Попри досягнутий прогрес, розвиток електронного урядування в Україні стикається з низкою викликів. Основними проблемами залишаються загрози кібербезпеці, низький рівень цифрової грамотності серед державних службовців та громадян, а також бюрократичні перешкоди у впровадженні нових інформаційних рішень. Корупційні ризики, можливі технічні збої в роботі державних систем та недостатня інтеграція окремих платформ гальмують ефективне функціонування цифрової держави.

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій має значний вплив на міжнародний імідж України. За рейтингом ООН у сфері електронного урядування, у 2016 році країна посіла 62 місце серед 193 держав, однак у 2018 році опустилася на 82 позицію. Це свідчить про необхідність прискорення цифрових реформ та

усунення структурних недоліків у сфері електронного урядування. Водночас активне впровадження цифрових технологій у державне управління сприяє зміцненню довіри громадян до влади, розвитку демократичних процесів та підвищенню якості надання адміністративних послуг [11, с. 64-66].

Таким чином, інформаційно-комунікаційні технології стають не лише інструментом державного управління, а й механізмом підвищення відкритості влади. Вони дають змогу громадянам контролювати діяльність державних органів, брати активну участь у процесах ухвалення рішень і сприяють побудові більш прозорого та ефективного демократичного суспільства.

Отже, впровадження інформаційних технологій у політичну комунікацію України відіграє ключову роль у зміцненні демократичних інститутів, підвищенні прозорості державного управління та активному залученні громадян до процесу ухвалення рішень. Цифрові платформи та електронне урядування відкривають нові можливості для взаємодії суспільства з владою, спрощуючи доступ до державних послуг і посилюючи механізми громадського контролю.

Незважаючи на помітний прогрес у цифровій трансформації, впровадження інформаційних технологій у державне управління супроводжується низкою викликів. Серед основних проблем – загрози кібербезпеці, недостатній рівень цифрової грамотності населення та бюрократичні бар'єри, що ускладнюють ефективну інтеграцію сучасних рішень. Подолання цих перешкод є критично важливим для подальшого розвитку електронного врядування та його ефективного функціонування.

Світовий досвід демонструє, що широке використання інформаційних технологій у політичних процесах не лише сприяє оптимізації державного управління, а й зміцнює довіру громадян до влади. Для України подальша цифровізація політичної комунікації має бути зосереджена на розширенні доступу до інформації, автоматизації адміністративних процедур та розбудові механізмів активної громадянської участі у прийнятті рішень. Це сприятиме створенню більш відкритої, ефективною та інклюзивної системи управління.

ВИСНОВКИ

Таким чином, у результаті дослідження було розглянуто теоретичні основи політичної комунікації в умовах розвитку інформаційних технологій. З'ясовано, що сучасна політична комунікація дедалі більше орієнтується на використання інтернету, соціальних мереж і мобільних додатків. Це змінює характер взаємодії між політиками та виборцями, робить спілкування більш прямим, швидким і персоналізованим. Водночас саме швидкість і масштабність інформаційних потоків створюють серйозні виклики, зокрема – поширення неправдивої інформації, маніпуляцій і поляризації суспільства. Український політичний простір активно використовує цифрові канали, проте часто без належного контролю якості контенту й етичних стандартів.

Дали характеристику сучасним інформаційним процесам у політичній сфері. Проведений аналіз показав, що впровадження цифрових інструментів істотно змінило політичні процеси як на національному, так і на глобальному рівнях. Технології відкрили нові можливості для залучення громадян до політичних рішень, дозволяючи їм брати участь у дискусіях, петиціях, консультаціях тощо. Водночас цифровізація принесла з собою не лише переваги, а й низку ризиків, зокрема пов'язаних з інформаційними маніпуляціями, втручанням у вибори та кібербезпекою. Український досвід поки що відстає від передових світових практик, проте демонструє потенціал для розвитку завдяки поступовому впровадженню електронних сервісів.

Досліджено сучасні інформаційні технології у сфері аналізу політичних процесів та в процесі прийняття політичних рішень. Детальний аналіз дозволив окреслити ключові труднощі, серед яких – відсутність електронного голосування, нестача інтегрованих платформ для участі громадян у політичному процесі, а також недостатній рівень медіаграмотності. Особливо гостро стоїть питання протидії дезінформації та забезпечення прозорості політичної реклами, оскільки на державному рівні ці механізми лише формуються. Важливою проблемою залишається й нерозвиненість цифрової дипломатії, яка могла б посилити

міжнародні позиції України.

Здійснено аналіз інформаційних технологій як інструменту політичного управління. Україна має значний потенціал для розширення цифрової демократії, проте його реалізація потребує системного підходу. Майбутнє політичної комунікації залежить від запровадження нових платформ для участі громадян, розвитку алгоритмічних систем для моніторингу громадської думки, підвищення прозорості прийняття рішень та посилення кібербезпеки. Перспективним напрямом є інтеграція штучного інтелекту у сферу політичного аналізу, що дозволить державі краще прогнозувати ризики й ухвалювати стратегічні рішення.

Проведене порівняння показало, що країни Заходу, Скандинавії та Азії демонструють різноманітні моделі цифрової трансформації політики. США, Велика Британія, Німеччина, Франція, Японія, Ісландія активно застосовують цифрові інструменти для участі громадян, боротьби з дезінформацією, підвищення прозорості державного управління. Водночас авторитарні режими, такі як Китай, використовують інформаційні технології переважно для контролю за населенням. Це підкреслює, що цифрові інструменти не є автоматично демократизуючими – їх ефект залежить від політичного контексту.

Визначено перспективи розвитку сучасних інформаційних технологій у політичних комунікативних процесах в Україні. Зроблено висновок, що Україна має шанс запозичити кращі практики з міжнародного досвіду, проте це потребує адаптації до місцевих умов. Зокрема, важливо розвивати електронне урядування, впроваджувати механізми електронних голосувань, створювати масштабні системи моніторингу інформаційного простору, підвищувати кіберзахист та розширювати цифрову освіту. Необхідно враховувати баланс між забезпеченням відкритості й захистом від зовнішніх загроз, щоб цифрові інструменти сприяли не лише технічному прогресу, а й розвитку демократії.

На основі проведеного аналізу запропоновано низку конкретних заходів: створення єдиної інтегрованої державної платформи для надання послуг, участі громадян в обговореннях, проведення онлайн-дебатів і голосувань; запровадження алгоритмічних систем виявлення фейків; посилення законодавчого контролю за

цифровою політичною рекламою; розвиток програм з медіаграмотності для різних груп населення. Такий підхід допоможе не лише підвищити ефективність управління, а й зміцнити довіру громадян до політичних інституцій.

Таким чином, цифрова трансформація політичної комунікації в Україні має відбуватися в комплексний спосіб, із забезпеченням прозорості, безпеки та відкритості цифрових процесів. Інтеграція передових інформаційних технологій у політичну сферу сприятиме зміцненню демократичних інститутів, підвищенню громадянської довіри до влади та забезпеченню більш ефективного ухвалення державних рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Положення про Міністерство цифрової трансформації України № 856 від 18 вересня 2019 р. : Постанова Кабінету Міністрів України. *Верховна Рада України. Офіційний сайт*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2019-%D0%BF#Text>
2. Про схвалення Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації від 8 листопада 2017 р. № 797-р : Розпорядження Кабінету Міністрів України. *Верховна Рада України. Офіційний сайт*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-p#Text>
3. Бокоч Ю. М. Дослідження політичної комунікації у контексті трансформації суспільства. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методика викладання соціальнополітичних дисциплін. Випуск 21 : збірник наукових праць*. 2017. С. 47-52.
4. Булуй Г., Якобчук В., Плотнікова М., Булуй В. Інноваційно-інформаційні технології управління соціально-економічним розвитком територіальних громад. *Державне управління : удосконалення та розвиток*. 2021. № 3. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=2023>
5. Ведмідь П. В. Роль інформаційно-комунікаційних технологій у забезпеченні ефективності державного управління. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2020. Вип. 18. С. 32-36.
6. Головатий М. Мистецтво здобувати владу. *Політичний менеджмент*. 2009. № 4 (37). С. 28–43.
7. Денисюк С. Г. Культурологічні виміри політичної комунікації : монографія. Вінниця : ВНТУ, 2012. 392 с.
8. Довгань О. Д., Ткачук Т. Ю. Система інформаційної безпеки України : онтологічні виміри. *Інформація і право*. 2018. № 1 (24). С. 89-103
9. Дондік О. В. Інформаційні технології та політичний резонанс. *Політикус*. 2024. № 3. С. 65–71.
10. Зінько О. О., Чальцева О. М. Інформаційні технології як засіб

комунікації між політичним лідером і електоратом. *Прикладні аспекти сучасних міждисциплінарних досліджень*. 2021. С. 172-174.

11. Каретна О. О., Милосердна І. М., Ігнат'єва І. І. Роль та особливості інформаційно-комунікаційних технологій у взаємодії органів державної влади з громадянським суспільством. *Політикус*. 2020. № 5. С. 62–68.

12. Клим Р. Теоретичні аспекти комунікаційної взаємодії політичних інститутів та мас-медіа (на прикладі Республіки Болгарія). *Медіафорум : аналітика, прогнози, інформаційний менеджмент*. 2019. № 7. С. 260-270.

13. Кормич Л. І., Кормич А. І. Вдосконалення публічного управління в Україні в контексті діджиталізації : теоретичний аспект. *Актуальні проблеми політики*. 2022. № 69. С. 5–12.

14. Король А. Інформаційні технології в системі міжнародних відносин: проблема впровадження. *Мультиверсум. Філософський альманах*. 2015. Вип. 3-4. С. 59-67.

15. Ліпінська А. В. Інформаційно-комунікаційні технології в організації інформаційно-аналітичного забезпечення державного управління. *Державне управління : удосконалення та розвиток*. 2015. № 10. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=908>

16. Мацьопа Х. М. Специфіка використання інформаційних технологій у формуванні громадської думки в сучасній Україні. *Політичне життя*. 2023. № 3. С. 80–87.

17. Милосердна І. М., Краснопольська Т. М. Процес цифровізації в політиці : межі пізнання та особливості трансформації. *Актуальні проблеми політики*. 2022. Вип. 70. С. 106-113.

18. Михальченко М. І. та ін. Трансформація політичних інститутів України : проблеми теорії і практики. К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2016. 440 с.

19. Онищенко О. О. Політичні технології сучасних виборчих кампаній в Україні : тенденції, специфіка та перспективи впровадження : дис...доктора філос. / Національний університет «Одеська юридична академія» ; Одеса, 2024. 205 с.

20. Остапенко М. Політична комунікація : теоретичні аспекти дослідження.

Політичний менеджмент. 2012. № 3. С. 135-144.

21. Проноза І. І. Роль політичних комунікацій у сучасному інформаційному просторі. *Політикус*. 2021. Вип. 3. С. 75-80.
22. Разумова Г. В. Комплементарний підхід до вивчення розвитку національної економіки. *Економічний вісник Донбасу*. 2019. № 3(57). С. 4–9.
23. Руденко О. Роль сучасних політичних PR-технологій у формуванні нових принципів взаємодії влади і суспільства. *Український науковий журнал*. 2013. № 2. URL: <http://social-science.com.ua/article/1051>
24. Сіленко А. О., Сіленко М. В. Роль інформаційних технологій в управлінні політичними, виробничими та освітніми процесами. *Актуальні проблеми політики*. 2022. Вип. 70. С. 118-124.
25. Сіленко А. Соціально-політичні наслідки інформаційної революції. *Політ. менеджмент*. 2005. № 5. С. 61-74.
26. Стефанчук У. Інформаційні технології та їхній вплив на формування громадської думки. *Українська національна ідея : реалії та перспективи розвитку*. 2008. Вип. 20. С. 129-133.
27. Стешенко Н. Л., Болотіна Є. В., Чоста К. С. Технології Big Data як система сучасних методів політичного впливу. *Регіональні студії*. 2022. № 31. С. 44–48.
28. Томпсон М. Редакційні цінності та стандарти BBC. *BBC*. URL: <https://www.bbc.co.uk/editorialguidelines>
29. Шманатов М. С. Цифрові технології як фактор впливу на політичні процеси : спроба концептуалізації. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, серія «Питання політології»*. 2021. Випуск 40. С. 29-27.
30. About the Nordic Think Tank for Tech and Democracy. *Nordic Council of Ministers*. URL: <https://pub.norden.org/nord2023-004/about-the-nordic-think-tank-for-tech-and-democracy.html>
31. Agarwal P., Sastry N., Wood E. Tweeting MPs : Digital Engagement between Citizens and Members of Parliament in the UK. *Arxiv*. 28.03.2019. URL: <https://arxiv.org/abs/1904.00004>

32. Antony A. AI expert Marietje Schaake : The way we think about technology is shaped by the tech companies themselves. *The guardian*. 30.11.2024. URL: <https://www.theguardian.com/technology/2024/nov/30/marietje-schaake-tech-coup-save-democracy-silicon-valley>
33. Backus M. E-governance and developing countries: introduction and example. Research report No 3. 2001. URL: <https://bibalex.org/baifa/Attachment/Documents/119334.pdf>
34. Bannister F., Connolly R. ICT, public values and transformative government : A framework and programme for research. *Government Information Quarterly*. 2014. Vol. 31(1). Pp. 119-128.
35. Bhuiyan M., Haque R., Miraz Mahdi H. P-Governance Technology : Using Big Data for Political Party Management. *Arxiv*. 10.08.2017. URL: <https://arxiv.org/abs/1708.04654>
36. Bryant M. Swedish PM says Baltic sea now 'high risk' after suspected cable sabotage. *The guardian*. 27.11.2024. URL: <https://www.theguardian.com/world/2024/nov/27/swedish-pm-says-baltic-sea-now-high-risk-after-suspected-cable-sabotage>
37. Buhai O. Theoretical Foundations of Using Information and Communication Technologies in Public Administration Decision-Making Processes. *Scientific Journal of Polonia University*. 2021. Vol. 46. Pp. 135-146.
38. Cole D. German MP tries to counter AfD's TikTok dominance with slang-filled video. *The guardian*. 28.10.2024. URL: <https://www.theguardian.com/world/2024/oct/28/german-mp-tries-to-counter-afds-tiktok-dominance-with-slang-filled-video>
39. De-Lima-Santos Mathias-F., Gonçalves I., Quiles Marcos G Visual Political Communication in a Polarized Society : A Longitudinal Study of Brazilian Presidential Elections on Instagram. *Arxiv*. 09.03.2024. URL: <https://arxiv.org/abs/2310.00349>
40. Digital political. *Marketing Tutorial*. URL: https://www.tutorialspoint.com/digital_marketing/index.htm
41. Ekman M., Widholm A. Political communication as television news : Party-

produced news of the Sweden Democrats during the 2022 election campaign. *Sciendo*. 12.03.2024. URL: <https://sciendo.com/de/article/10.2478/nor-2024-0008>

42. Escritt T., Merz F. Targeted by pro-Russian disinformation before German vote, researchers say. *Reuters*. 20.02.2025. URL: <https://www.reuters.com/world/europe/friedrich-merz-targeted-by-pro-russian-disinformation-before-german-vote-2025-02-20>

43. Espinoza J. AI, politics and the battle against misinformation. *The Financial Times*. 14.11.2024. URL: <https://www.ft.com/content/1bef15fd-8078-4824-a18a-76adc9c55a27>

44. Evseeva L., Bashkarev A., Pozdeeva E., & Tarakanova T. Technologies Of Political System Modernization In New Communicative Environments. *Research Paradigms Transformation in Social Sciences*. Vol. 35. European Proceedings of Social and Behavioural Sciences. Future Academy. 2018. URL: <https://www.europeanproceedings.com/article/10.15405/epsbs.2018.02.41>

45. Fairless T. How Germany's AfD Harnessed Social Media. *WSJ*. 26.02.2025. URL: <https://www.wsj.com/world/europe/germany-election-afd-performance-future-politics-e71579f0>

46. Gibson R. How technology is reshaping political campaigns. *European Research Council*. 25.10.2023. URL: <https://erc.europa.eu/projects-statistics/science-stories/how-technology-reshaping-political-campaigns>

47. Gilardi F. Digital Technology, Politics, and Policy-Making. Cambridge : Cambridge University Press. 2022. URL: <https://fabriziogilardi.org/resources/papers/Digital-Technology-Politics-Policy-Making.pdf>

48. Grassegger H., Krogerus M. The Data That Turned the World Upside Down. How Cambridge Analytica used your Facebook data to help the Donald Trump campaign in the 2016 election. *Article*. 2017. [URL: https://www.vice.com/en/article/mg9vvv/how-our-likes-helped-trumpwin](https://www.vice.com/en/article/mg9vvv/how-our-likes-helped-trumpwin)

49. Guess A., Lyons B. Misinformation, Disinformation, and Online Propaganda. *Social Media and Democracy : The State of the Field, Prospects for Reform* 10-33. Cambridge : Cambridge University Press, 2020. URL:

<https://doi.org/10.1017/9781108890960>

50. Haeck P. Digital ministers : What are they good for? *Politico*. 25.01.2022. URL: <https://www.politico.eu/article/digital-minister-europe-france-italy-spain-eu>
51. Haq E., Braud T., Kwon Young D., Hui P. A Survey on Computational Politics. *Arxiv*. 02.04.2020. URL: <https://arxiv.org/abs/1908.06069>
52. Hogan F. Japan looks to AI in crusade against manga piracy. *The times*. 04.12.2024. URL: <https://www.thetimes.com/world/asia/article/japan-looks-to-ai-in-crusade-against-manga-piracy-bcp9tps8x>
53. How technology is reshaping political campaigns. *An official website of the European Union*. 25.10.2023. URL: <https://erc.europa.eu/projects-statistics/science-stories/how-technology-reshaping-political-campaigns>
54. Hoyos Carlos V., Marín William C. The Use of Artificial Intelligence in Political Decision-Making. 07.10.2024. DOI: 10.20944/preprints202410.0360.v1
55. Japanese Information and Communication Technologies. *Japan world bridge*. URL: <https://japanworldbridge.org/en/portfolio-item/technologies-de-linformation-et-de-la-communication-tic>
56. Kalsnes B., Falasca K., Kammer A. Scandinavian political journalism in a time of fake news and disinformation. 2020. URL: <https://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2%3A1517997/FULLTEXT01.pdf>
57. Kormych L., Kormych A. E-democracy and enhancing public administration in Ukraine: the issues of transition. In *State and law in the context of globalization: realities and prospects: collective monograph*. Lviv-Toruń : Liha-Pres, 2019. Pp. 52-70. URL: <http://dx.doi.org/10.36059/978-966-397-182-7/52-70>
58. Levy K., Chasalow K., Riley S. Algorithms and Decision-Making in the Public Sector. *Arxiv*. 10.06.2021. URL: <https://arxiv.org/abs/2106.03673>
59. Marchal N., Kollanyi B., Neudert Lisa-M., etc. Information Sharing During the 2019 UK General Election. *Arxiv*. 27.02.2020. URL: <https://arxiv.org/abs/2002.12069>
60. Merica D. Sophistication of AI-backed operation targeting senator points to future of deepfake schemes. *Apnews*. 26.09.2024. URL: <https://apnews.com/article/deepfake-cardin-ai-artificial->

intelligence-879a6c2ca816c71d9af52a101dedb7ff

61. Myeong S., Choi Y. Effects of Information Technology on Policy Decision-Making Processes : Some Evidences Beyond Rhetoric. *Administration & Society*. 2010. Vol. 42(4). Pp. 441-459
62. One family, four generations and what their story says about Germany. *The times*. URL: <https://www.thetimes.com/world/europe/article/german-election-lost-faith-in-country-gz dqmxktb>
63. Participatory Technology Assessment. CSPO. URL: <https://cspo.org/areas-of-focus/pta>
64. Parvini S., Burke G., Bedayn J. Surveillance tech advances by Biden could aid in Trump's promised crackdown on immigration. *Apnews*. 27.11.2024. URL: <https://apnews.com/article/artificial-intelligence-ai-deportation-biden-trump-immigration-0a0c2387762a7342af5668660f0391b5>
65. Peralta A., Rubalcaba L. How Governance Paradigms and Other Drivers Affect Public Managers' Use of Innovation Practices. *A PLS-SEM Analysis and Model. Mathematics*. 2021. 9(9), 28, Article 1055. DOI: <https://doi.org/10.3390/math9091055>
66. Polarisation and the use of technology in political campaigns and communication. *European Parliamentary Research Service*. 2019. URL: https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/634414/EPRS_STU%282019%29634414_EN.pdf
67. Political Communication. *Penn Libraries Privacy Policy*. URL: <https://guides.library.upenn.edu/political-science/political-communication>
68. Political Communication. *Tandfonline*. URL: <https://www.tandfonline.com/journals/upcp20>
69. Portugal – Country Commercial Guide. *Trade*. 25.01.2024. URL: <https://www.trade.gov/country-commercial-guides/portugal-information-and-communications-technology>
70. Robins-Early N. Elon Musk's mass government cuts could make private companies millions. *The guardian*. 16.02.2025. URL: <https://www.theguardian.com/technology/2025/feb/16/elon-musk-doge-government->

privatization

71. Skogerbø E., Ihlen Ø., Nørgaard N. Kristensen, Lars Nord Power, Communication, and Politics in the Nordic Countries. Gothenburg : University of Gothenburg, 2021. URL: https://www.researchgate.net/publication/348600907_Power_communication_and_politics_in_the_Nordic_countries
72. Ślusarczyk B., Dziekański P. Marketing terytorialny wyzwaniem współczesnego samorządu – wybrane zagadnienia. OSTRÓG : Ostrowiec Świętokrzyski, 2014. 197 s.
73. Smyth C. Parlex AI to advise ministers on how policies will be received. *The times*. 20.01.2025. URL: <https://www.thetimes.com/uk/politics/article/parlex-ai-to-advise-ministers-on-how-policies-will-be-received-99txwlvph>
74. Sorensen C. H., Paulsson A. Contextualizing Policy : Understanding Implementation under Socio-technical Transitions. *International Journal of Public Administration*. 2020. Vol. 43(12). URL: <https://www.k2centrum.se/en/publications/contextualizing-policy-understanding-implementation-under-socio-technical-transitions-0/>
75. Soufron Jean-B. Internet Politics in France. *Dissentmagazine*. 2007. URL: <https://www.dissentmagazine.org/article/internet-politics-in-france>
76. Sparrow R. Technology ethics assessment : Politicising the Socratic approach. *Business Ethics, Env & Resp*. 2023. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/beer.12518>
77. Suzuki T. Political Communication in Japan : Democratic Affairs and the Abe Years. *Cambridge Scholars Publishing*. 2023. URL: <https://www.cambridgescholars.com/resources/pdfs/978-1-5275-2831-4-sample.pdf>
78. Technology. *Industry*. URL: <https://www.industry.gov.au/science-technology-and-innovation/technology>
79. The army of digital sleeper agents who propelled Labour to power. *The times*. URL: <https://www.thetimes.com/uk/politics/article/the-army-of-digital-sleeper-agents-who-propelled-labour-to-power-69f5vv0hd>

80. The secret history of Huawei and its Big Brother empire. *The times*. URL: <https://www.thetimes.com/business-money/companies/article/the-secret-history-of-huawei-and-its-big-brother-empire-fgdck78bk>
81. Twizeyimana J. D., Andersson A. The public value of E-Government – A literature review. *Government Information Quarterly*. 2019. Vol. 36(2). Pp. 167-178
82. UK to explore use of Anthropic's AI chatbot Claude for public services. *Reuters*. 14.02.2025. URL: <https://www.reuters.com/technology/artificial-intelligence/uk-explore-use-anthropics-ai-chatbot-claude-public-services-2025-02-14>
83. Warzel C. This Is What \$44 Billion Buys You. *The atlantic*. 30.10.2024. URL: <https://www.theatlantic.com/technology/archive/2024/10/elon-musk-x-political-weapon/680463>
84. Warzel Ch. Twitter Won't Die. *The atlantic*. 21.07.2024. URL: <https://www.theatlantic.com/technology/archive/2024/07/joe-biden-x-announcement-elon-musk/679184>
85. Winfield N., Santalucia P. Italian government denies it spied on journalists and migrant activists using Paragon spyware. *Apnews*. 13.02.2025. URL: <https://apnews.com/article/italy-israeli-spyware-paragon-whatsapp-meta-21803e69ec6ce5802ea5759a8f4daa4d>